II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

SPRENDIMAI

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2017/501

2015 m. birželio 12 d.

dėl tarifų, Rumunijos įmonės „Hidroelectrica“ taikytų įmonėms „S.C. ArcelorMittal Galați“, „S.C. Alro SA“, „S.C. Alpiq RomEnergie S.R.L.“, „S.C. Alpiq RomIndustries S.R.L.“, „S.C. Energy Financing Team Romania S.R.L.“ (EFT), „S.C. Electrica S.A.“, „S.C. Electromagnetica SA“, „S.C. Energy Holding S.R.L.“, „S.C. EURO-PEC S.A.“, „S.C. Luxten-Lighting Group S.A.“, „S.C. Electrocarbon S.A. Slatina“ ir „S.C. ELSID Titu S.A.“ SA.33623 (2012/C), SA.33624 (2012/C), SA.33451 (2012/C) ir A.33581 (2012/C)

(pranešta dokumentu Nr. C(2015) 3919)

(Tekstas autentiškas tik rumunų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

atsižvelgdama į sprendimus, kuriais Komisija pradėjo Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą dėl pagalbos SA.33623 (2012/C, ex 11/NN) ([1]); SA.33624 (2012/C, ex 2011/CP) ([2]); SA.33451 (2012/C, ex 2012/NN) ([3]); SA.33581 (2012/C) ([4]).

pakvietusi suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas pagal pirmiau nurodytas nuostatas, ir atsižvelgdama į tas pastabas,

Kadangi:

1. PROCEDŪRA

(1) 2011 m. sausio 28 d. ir rugpjūčio 2 d. Komisija gavo tris investicinio fondo „S.C. FP Proprietatea S.A.“ (toliau – FP arba skundo pateikėjas) skundus dėl įmonės „S.C. Hidroelectrica S.A.“ (toliau – „Hidroelectrica“) elektros pardavimo keliems pirkėjams kainomis, kurios, kaip įtariama, buvo nustatytos žemesnio nei rinkos lygio.

(2) 2012 m. balandžio 25 d. raštu Komisija informavo Rumuniją, kad nusprendė pradėti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 108 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą (toliau kartu – sprendimai pradėti procedūrą) ([5]) dėl tariamų valstybės pagalbos priemonių:

— SA.33623 dėl įmonės „S.C. ArcelorMittal Galați S.A.“ (toliau – „ArcelorMittal“),

— SA.33624 dėl įmonės „S.C. Alro S.A.“ (toliau – „Alro“),

([1]) 2012 m. balandžio 25 d. Komisijos sprendimas COM(2012) 2516 *final* byloje SA.33623 (OL C 189, 2012 6 29, p. 3).
([2]) 2012 m. balandžio 25 d. Komisijos sprendimas COM(2012) 2517 *final* byloje SA.33624 (OL C 268, 2012 9 5, p. 21).
([3]) 2012 m. balandžio 25 d. Komisijos sprendimas COM(2012) 2542 *final* byloje SA.33451 (OL C 395, 2012 12 20, p. 5).
([4]) 2012 m. balandžio 25 d. Komisijos sprendimas COM(2012) 2556 *final* byloje SA.33581 (OL C 395, 2012 12 20, p. 34).
([5]) OL L 115, 2008 5 9, p. 92.

— SA.33451 dėl įmonių „S.C. Alpiq RomEnergie S.R.L.“ (toliau – „S.C. Alpiq RomEnergie“), „S.C. Alpiq RomIndustries S.R.L.“ (toliau – „Alpiq RomIndustries“), „S.C. Energy Financing Team Romania S.R.L.“ (toliau – EFT), „S.C. Electromagnetica S.A.“ (toliau – „Electromagnetica“), „S.C. Energy Holding S.R.L.“ (toliau – „Energy Holding“), „S.C. euro-Pec S.A.“ (toliau – „euro-Pec“), „S.C. Electrica S.A.“ (toliau – „Electrica“) ir „S.C. Luxten-Lighting Group S.A“ (toliau – „Luxten-Lighting“) (toliau kartu – prekiautojai elektra),

— SA 33581 dėl įmonių „S.C. Electrocarbon S.A. Slatina“ (toliau – „Electrocarbon“) ir „S.C. ELSID Titu S.A.“ (toliau – „Elsid“) (toliau – elektrodų gamintojai).

(3) Sprendimai pradėti procedūrą paskelbti *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ([6]). Komisija pakvietė Rumunijos valdžios institucijas ir suinteresuotąsias šalis pateikti pastabas.

(4) 2012 m. liepos 23 d. Rumunijos valdžios institucijos pateikė Komisijai pastabas dėl sprendimų pradėti procedūrą.

(5) Komisija gavo vienuolikos ([7]) suinteresuotųjų šalių pastabas:

— byloje SA.33623 įmonės „ArcelorMittal“ pastabos gautos 2012 m. liepos 30 d. ir 2012 m. rugpjūčio 2 d. 2012 m. gruodžio 5 d. Komisija persiuntė suinteresuotųjų šalių pastabas Rumunijos valdžios institucijoms,

— byloje SA.33624 įmonės „Alro“ pastabos gautos 2012 m. spalio 3 d. ir lapkričio 28 d., 2013 m. balandžio 12 d. ir gegužės 30 d., o konkurento pastabos – 2012 m. spalio 5 d. 2012 m. lapkričio 13 d. Komisija persiuntė suinteresuotųjų šalių pastabas Rumunijos valdžios institucijoms,

— byloje SA.33451 įmonių „Alpiq RomEnergie“ ir „Alpiq RomIndustries“ pastabos gautos 2012 m. rugpjūčio 1 d. ir 2013 m. sausio 20 d., EFT – 2013 m. vasario 4 d., „Energy Holding“ – 2013 m. sausio 18 ir 21 d., o „Electromagnetica“ –2013 m. sausio 22 d. 2013 m. vasario 13 d. Komisija persiuntė suinteresuotųjų šalių pastabas Rumunijos valdžios institucijoms,

— byloje SA.33581 įmonių „Electrocarbon“ ir „Elsid“ pastabos gautos 2012 m. gegužės 18 d. ir 2013 m. sausio 18 d. 2013 m. vasario 13 d. Komisija persiuntė suinteresuotųjų šalių pastabas Rumunijos valdžios institucijoms.

(6) 2013 m. sausio 15 d. Rumunijos valdžios institucijos atsakė į suinteresuotųjų šalių pastabas byloje SA.33624 ir 2013 m. kovo 24 d. – bylose SA.33451 ir SA.33581.

(7) Komisija Rumunijos valdžios institucijų paprašė papildomos informacijos:

— byloje SA.33623 (įmonės „ArcelorMittal“) – 2012 m. spalio 30 d. bei 2013 m. balandžio 15 d. ir liepos 29 d. raštais,

— byloje SA.33624 (įmonės „Alro“) – 2012 m. gegužės 22 d. ir spalio 30 d. bei 2013 m. balandžio 15 d. raštais,

— bylose SA.33451 ir SA.33581 (prekiautojų elektros energija ir elektrodų gamintojų) – 2014 m. rugpjūčio 6 d. ir rugsėjo 25 d. raštais,

— visose keturiose bylose – 2013 m. liepos 29 d. ir 2014 m. vasario 21 d.

(8) Rumunijos valdžios institucijos pateikė papildomos informacijos:

— byloje SA.33623 (įmonės „ArcelorMittal“) – 2012 m. lapkričio 30 d., 2013 m. birželio 3 ir 10 d., liepos 16 d., rugsėjo 11 d. ir gruodžio 18 d. bei 2014 m. kovo 20 d., kovo 24 d. ir gegužės 14 d.,

— byloje SA.33624 (įmonės „Alro“) – 2012 m. birželio 19 d., liepos 23 d. ir lapkričio 30 d., 2013 m. sausio 15 d., birželio 3 d., rugsėjo 11 d. ir gruodžio 18 d. bei 2014 m. kovo 24 d. ir gegužės 14 d.,

— bylose SA.33451 ir SA.33581 (prekiautojų elektros energija ir elektrodų gamintojų) – 2013 m. rugsėjo 11 d. bei 2014 m. kovo 24 d., gegužės 14 d., rugsėjo 3 d. ir spalio 10 d.

(9) 2014 m. kovo 11 d. Komisija įmonei „Energy Holding“ nusiuntė prašymą pateikti papildomų savo pastabų, pateiktų byloje SA.33451 (prekiautojų elektros energija) paaiškinimų. Įmonė „Energy Holding“ atsakė 2014 m. gegužės 8 d.

([6]) Byla SA. 33623 (OL C 189, 2012 6 29, p. 3); byla SA. 33624 (OL C 268, 2012 9 5, p. 21); byla SA. 33451 (OL C 395, 2012 12 20, p. 5) ir byla SA. 33581 (OL C 395, 2012 12 20, p. 34).

([7]) Įskaitant prieš paskelbiant kvietimą pateikti pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą įmonių „Luxten-Lighting“ ir „euro-Pec“ pateiktas preliminarias pastabas – jas įmonė „Luxten-Lighting“ pateikė 2012 m. rugpjūčio 14 d., o įmonė „euro-Pec“ – 2012 m. rugpjūčio 13 d.

(10) Komisija iš suinteresuotųjų šalių gavo daugiau informacijos:

— byloje SA.33623 (įmonės „ArcelorMittal“) – 2012 m. liepos 30 d. ir rugpjūčio 2 d. elektroniniu paštu atsiųstu raštu,

— byloje SA.33624 (įmonės „Alro“) – 2013 m. gegužės 30 d., birželio 28 d. ir liepos 2 d. bei 2014 m. kovo 21 d. raštais,

— byloje SA.33451 (prekiautojų elektros energija) – 2013 m. lapkričio 18 ir 19 d. bei 2014 m. birželio 16 ir 18 d., liepos 25 d. ir lapkričio 25 d. raštais,

— byloje SA.33581 (elektrodų gamintojų) 2013 m. sausio 18 d. faksu ir elektroniniu paštu siųstais raštais.

2. **TARIAMOS PAGALBOS PRIEMONIŲ APIBŪDINIMAS**

(11) Šiame skirsnyje aprašomos susitariančiosios šalys (t. y. įmonė „Hidroelectrica“ ir tariami pagalbos gavėjai), taip pat elektros energijos pardavimo sutartys ir susiję Rumunijos elektros energijos rinkos aspektai.

2.1. **Susitariančiosios šalys**

2.1.1. *Įmonė „Hidroelectrica“*

(12) Įmonė „Hidroelectrica“ įsteigta 2000 m., Rumunijos Vyriausybei sukūrus keturias visiškai valstybei priklausančias bendroves. Įmonė „Hidroelectrica“ valdoma pagal įprastą bendrovių teisę. Įmonės akcininkai – Rumunijos valstybė, valdanti akcinį kapitalą per Ekonomikos reikalų ir prekybos ministeriją (80,056 %), ir skundo pateikėjas (19,943 %). Rumunijos valstybei yra atstovaujama įmonės „Hidroelectrica“ visuotiniuose akcininkų susirinkimuose ir ji skiria jos direktorių valdybos narius. Faktiškai, įmonės „Hidroelectrica“ direktorių valdybos nariai gali kartu užimti pareigas Vyriausybėje ([8]).

(13) Įmonė „Hidroelectrica“ – didžiausias Rumunijos elektros energijos gamintojas, įprastomis hidrologinėmis sąlygomis per metus galintis pagaminti apie 17,5 TWh elektros energijos. Įmonė „Hidroelectrica“ gamina elektrą naudodama užtvankas ir natūraliojo nuotėkio hidroelektrines. Tačiau tokios gamybos apimtis labai priklauso nuo hidrologinių sąlygų: 2004 m. įmonės „Hidroelectrica“ našumas buvo 17,6 TWh, o 2009 m. – 16,4 TWh ir 2010 m. – 21,3 TWh. 2013 m. įmonė „Hidroelectrica“ užėmė 28,24 % rinkos, aplenkdama „Complexul Energetic Oltenia“, šiluminiu principu (anglių deginimu) pagrįstos elektros energijos gamybos įmonę, užėmusią 20,83 % rinkos, ir įmonę „Nuclearelectrica“, užėmusią 20,65 % rinkos. Įmonės „Complexul Energetic Oltenia“ ir „Nuclearelectrica“ yra valstybės įmonės.

(14) Įmonės „Hidroelectrica“ kainų struktūrai būdingos didelės pastoviosios sąnaudos (susijusios su jėgainių užtvankų ir inžinerinių statinių amortizacija ir reguliaria technine priežiūra) ir mažos kintamosios gamybos sąnaudos. Įmonės „Hidroelektros“ energijos ribinės sąnaudos dažnai yra mažesnės nei kitų elektros energijos šaltinių, ypač iškastinio kuro. Šią kainų struktūrą lemia tai, kad gaminant elektros energiją, kai naudojama hidroenergija, paprastai kuro sąnaudos ir ribinės sąnaudos nėra didelės ([9]). Todėl galima daryti išvadą, kad pardavimo ir visiško gamybos ribines sąnaudas viršijančių sąnaudų padengimo visame hidroenergijos gamintojų pagamintos energijos diapazone politiką daugiausia nustato kiekvienas gamintojas atskirai. Be pagrindinės taisyklės, pagal kurią visos

([8]) Visi įmonės „Hidroelectrica“ direktorių valdybos nariai, išskyrus įmonės „Hidroelectrica“ generalinį direktorių ir atstovą įmonėje „Fondul Proprietatea“ (2010 m.), taip pat ėjo pareigas įvairiose ministerijose ir Ekonomikos ir prekybos ministerijos įsakais buvo paskirti, kaip nurodyta toliau: i) 2005–2006 m.: įmonės „Hidroelectrica“ direktorių valdybos nariu buvo asmeninis patarėjas Ekonomikos ir prekybos ministro kabinete; Mažųjų ir vidutinių įmonių ministro kabineto vadovas; asmeninis patarėjas Viešųjų finansų ministro kabinete ir asmeninis patarėjas Vyriausybės Generaliniame sekretoriate; ii) 2007–2008 m.: padėtis nežinoma; iii) 2009 m.: įmonės „Hidroelectrica“ direktorių valdybos pirmininku taip pat buvo Ekonomikos ir prekybos ministerijos valstybės sekretorius (2009 m.), o įmonės „Hidroelectrica“ direktorių valdybos nariais taip pat buvo Viešųjų finansų ministerijos valstybės sekretorius ir du Ekonomikos ir finansų ministerijos generaliniai direktoriai; iv) 2010 m: įmonės „Hidroelectrica“ direktorių valdybos nariais buvo trys asmeniniai patarėjai Ekonomikos ir prekybos ministerijoje, Finansų ministerijos valstybės sekretorius ir Ekonomikos ir prekybos ministerijos generalinis direktorius.

([9]) Žr. Tarptautinė energijos agentūra: „Projected costs of generating electricity“ 2010 m. leidimas, 4.2 skyrius „Country by country data on electricity generating costs“, p. 89.

hidroenergijos (arba kitos energijos) gamybos sąnaudos turėtų būti padengiamos ilguoju laikotarpiu, nėra jokių nurodomųjų arba norminamųjų optimalios kainos nustatymo, remiantis tik konkretaus pirkėjų segmento sąnaudomis trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu, taisyklių. Taip, pvz., atimama galimybė reikalauti, kad pastoviosios sąnaudos būtinai būtų padengiamos vienodai iš viso parduoto KWh kiekio, nepriklausomai nuo kiekvienam pirkėjui parduoto energijos kiekio. Tačiau dėl savo priklausomybės nuo hidrologijos lygio ir dėl to, kad negali reguliuoti savo bazinių pastoviųjų sąnaudų, įmonė „Hidroelectrica“, apskritai kalbant, ilgainiui susiduria su tam tikra rizika, kylančia dėl jos pagaminto energijos kiekio, taigi ir jos pajamų nekontroliuojamo kintamumo. Todėl, kad gautų pastovias ir nuspėjamas pajamas, ilguoju laikotarpiu įmonei „Hidroelectrica“ reikia užtikrinti pastovią gamybos apimtį.

(15) 2005 m., kai buvo pasirašyta dauguma tiriamųjų sutarčių, įmonės „Hidroelectrica“ strategijoje buvo numatytas esamų 1,6 GW galios hidroįrenginių modernizavimas ir naujų įrenginių statyba. Apskaičiuota, kad 2005–2025 m. laikotarpiu investicijos iš viso sudarys 5,9 mlrd. EUR. Modernizavimo programai buvo reikalingas 800 mln. EUR išorės finansavimas.

2012 m. birželio 26 d. ([10]) įmonė „Hidroelectrica“ pradėjo nemokumo procedūras, bet 2013 m. birželio 26 d. ([11]) jas nutraukė. 2014 m. vasario 25 d. įmonė „Hidroelectrica“ vėl pradėjo nemokumo procedūras. Turto administratoriaus parengtoje nemokumo ataskaitoje nurodyta, kad įmonės „Hidroelectrica“ nemokumą lėmė keli veiksniai, būtent jos įsipareigojimas parduoti didelę savo pagamintos energijos dalį reguliuojamojoje rinkoje mažesnėmis nei gamybos sąnaudos kainomis, įsipareigojimas nupirkti didelį elektros energijos kiekį iš brangesnių valstybei priklausančių Rumunijos elektros energijos gamintojų (kiekį, kuris vėliau buvo parduodamas mažesnėmis kainomis), pardavimo sutarčių portfelis, per didelės investicijos, blogas valdymas ir išpūstos darbo jėgos sąnaudos – dėl visų šių veiksnių įmonė „Hidroelectrica“ nebegalėjo sumokėti savo skolų kreditoriams ([12]).

2.1.2. *Tariami pagalbos gavėjai*

(16) Klientai, su kuriais įmonė „Hidroelectrica“ sudarė sutartis, dėl kurių vykdytas tyrimas, buvo:

— aštuonios elektros energija prekiaujančios įmonės: įmonė **„Alpiq RomEnergie“**,buvusi „SC EHOL Distribution“, įmonės „Energy Holding“ teisių perėmėjas. Įmonė „EHOL Distribution“ buvo parduota įmonei „Alpiq“ ir pervadinta į „Alpiq RomEnergie“; įmonė **„Alpiq RomIndustries“**,buvusi „SC Buzmann Industries SRL“ – abi priklausančios privačiam Šveicarijos operatoriui „Alpiq“, kuris buvo įsteigtas 2008 m. sujungus įmones „Aare-Tessin Ltd. for Electricity“ ir „EnergieOuest Suisse“ ir kuris daugiausia veiklą vykdo Pietryčių Europoje; įmonė **EFT** – Kipre įsikūrusios įmonės „EFT Group“ patronuojamoji bendrovė, daugiausiai veiklą vykdanti Balkanų regione; įmonė **„Electrica“** – elektros energijos tiekimo paslaugų teikėjas, elektros energiją tiekiantis tiek reikalavimus atitinkantiems mažmeniniams klientams, tiek savo patronuojamosioms bendrovėms ir veiklą vykdantis Rumunijoje; įmonė **„Electromagnetica“** – Rumunijoje įsikūręs apšvietimo gaminių ir paslaugų teikėjas ir prekiautojas elektros energija; įmonė **„Energy Holding“** – privatus energijos tiekėjas, veiklą vykdantis Rumunijoje ir Pietryčių Europoje; įmonė **EURO-PEC** – prekiautojas geležies ir plieno gaminiais, skirtais civilinėms, pramoninėms ir jūrinėms konstrukcijoms, veiklą vykdantis Pietryčių Europoje; įmonė „**Luxten-Lighting**“ – apšvietimo gaminių gamintojas ir prekiautojas elektros energija,

— du elektrodų gamintojai: įmonė **„Electrocarbon“**, į biržos sąrašus įtraukta bendrovė, gaminanti grafito elektrodus, degtą naftos koksą, pagal Sodebergo technologiją gaminamą masę; įmonė **„Elsid“**, kuri buvo įsteigta 1984 m. metalurgijos pramonei skirtiems grafito elektrodams gaminti,

— įmonė **„ArcelorMittal“**, tarptautinės grupės patronuojamoji bendrovė, veiklą vykdanti tuo pačiu pavadinimu, kuri yra visame pasaulyje pirmaujantis plieno gamintojas. Įmonė „ArcelorMittal“ gamina karštojo valcavimo ritinius, cinkuotus ritinius, beicuotus ir suteptus alyva ritinius ir plokštes. Įmonė „ArcelorMittal“ – didžiausias Rumunijos plieno gamintojas ir antras pagal dydį Rumunijos pramoninis elektros vartotojas, kurio metinis suvartojamos elektros energijos kiekis viršija 1,7 TWh,

— įmonė **„Alro“** – Rusijai priklausančios kontroliuojančiosios bendrovės „Vimetco NL“, kurios būstinė yra Nyderlanduose, patronuojamoji bendrovė. Įmonė „Alro“, kurios ištisiniame diapazone (24 val. per parą) metinis suvartojamos elektros energijos kiekis viršija 3 TWh, yra didžiausias Rumunijoje pramoninis elektros energijos vartotojas.

([10]) 2012 m. birželio 26 d. Bukarešto tribunolo sprendimas Nr. 22456/3/2012.
([11]) 2013 m. birželio 26 d. Bukarešto tribunolo sprendimas Nr. 6482.
([12]) Skelbiama tik rumunų kalba adresu: http://www.euroinsol.eu/uploads/Raport%2059%20Hidro%20v11.pdf

2.2. **Sutartys**

(17) Įmonė „Hidroelectrica“ sudarė 14 sutarčių dėl elektros energijos tiekimo tariamiems pagalbos gavėjams, būtent po vieną sutartį su kiekvienu iš aštuonių prekiautojų elektros energija, išskyrus įmones „Electrica“ ([13]), „Electrocarbon“, „Elsid“ ir „Alro“, ir dvi vienerių metų sutartis su įmone „ArcelorMittal“. Pagrindinės šių sutarčių ypatybės išsamiai aprašytos toliau pateiktose 19–23 konstatuojamosiose dalyse. Siekiant pateikti išsamesnius aprašymus ir išsamesnę informaciją, pateiktos nuorodos į sprendimus pradėti procedūrą kiekvienoje byloje ir į šio sprendimo I priedą.

(18) *Sutarčių pasirašymo data*. Devynios sutartys galiojo jau 2007 m., t. y. Rumunijos stojimo į ES metu, ir penkios sutartys buvo pasirašytos po Rumunijos įstojimo į ES ([14]).

(19) *Sutarčių trukmė*. Dauguma sutarčių pasirašytos ilgiems (nuo penkerių iki dešimties metų) laikotarpiams, t. y. penkios sutartys sudarytos pradiniam dešimties metų laikotarpiui ([15]); dvi sutartys sudarytos pradiniam septynerių metų laikotarpiui ([16]); trys sutartys sudarytos pradiniam penkerių metų laikotarpiui ([17]), 2004 m. dvi iš jų buvo pratęstos papildomam penkerių metų laikotarpiui ([18]); keturios likusios sutartys sudarytos vienerių metų ([19]) arba trumpesniems laikotarpiams ([20]).

(20) *Dabartinė sutarčių būklė*. Vis dar galioja tik sutartis su įmone „Alro“. Visas kitas sutartis: i) 2012 m. nutraukė įmonės „Hidroelectrica“ turto administratorius nemokumo procedūrų metu; ii) nutraukė atskirai viena iš sutarties šalių ([21]); arba iii) jos baigė galioti ([22]).

(21) *Taikytos sutarčių kainos*. Sutartyse, dėl kurių vykdytas tyrimas, nurodytos kainos buvo *ad hoc* kainos, dėl kurių buvo susiderėta su kiekvienu pirkėju, o ne nustatytos remiantis esamu įmonės „Hidroelectrica“ pateiktu tarifų tinkleliu, pvz., kaip taikomo tarifo nuolaida ar antkainis arba kaip tarifo laiptelis.

— Sutartyje su įmone „Luxten-Lighting“ (prekiautoju elektros energija) iš pradžių buvo nustatyta pastovaus dydžio ir neapibrėžtam laikotarpiui skirta kaina. Kasmet buvo pasirašomi nauji priedai, kuriais buvo didinama pradinė sutarties kaina.

— Sutartyse su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ iš pradžių buvo nustatytos pastovaus dydžio ir tik pirmiems sutarties metams skirtos kainos. 2003 m. rugsėjo 1 d. ([23]) kaina buvo pakoreguota į pastovaus dydžio kainą, vienodą kiekvienais metais iki pradinio sutarties laikotarpio pabaigos. Iki 2007 m. šalys dar kartą pakoregavo kainą, nustatytą vėlesniems metams iki sutarčių laikotarpio pabaigos, į pastovaus dydžio kainą, vienodą kiekvienais metais ([24]). Faktiškai, nepaisydamos to, kad iš anksto buvo nustatyta pastovi sutarties kaina, sutarties šalys kiekvienais metais persiderėdavo ir susitardavo dėl kainų, viršijančių sutarties kainų lygį. Tačiau, kai 2010 m. įmonės „Electrocarbon“ ir „Elsid“ atsisakė sutikti su visu kainos padidinimu, kurio reikalavo įmonė „Hidroelectrica“, ir kai įmonė „Hidroelectrica“ pareiškė norą vienašališkai nutraukti elektros energijos tiekimą, buvo iškelta byla kompetentingame teisme, kuris atmetė įmonės „Hidroelectrica“ reikalavimą padidinti kainą virš kainų lygio, nustatyto sutartyse ([25]).

([13]) Įmonė „Electrica“ sudarė dvi trumpalaikes sutartis su įmone „Hidroelectrica“.
([14]) Sutartis su įmone „AlpiqRomEnergie“; dvi sutartys su įmone „Electrica“; dvi sutartys su įmone „ArcelorMittal“.
([15]) Penkios sutartys su prekiautojais elektros energija (įmonėmis „Aliq RomIndustries“, „Electromagnetica“, „Energy Holding“, „euro-Pec“, ir „Luxten-Lighting“).
([16]) Sutartys su įmonėmis EFT (prekiautoju elektros energija) ir „Alro“.
([17]) Sutartys su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ bei „Alpiq RomEnergie“ (prekiautoju elektros energija).
([18]) Sutartys su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“.
([19]) Dvi sutartys su įmone „Arcelor Mittal“.
([20]) Dvi sutartys su įmone „Electrica“.
([21]) Sutartį su įmone „Luxten-Lighting“ (prekiautoju elektros energija) nuo 2012 m. sausio 1 d. nutraukė pati įmonė „Luxten-Lighting“ apie tai oficialiai įspėjusi 2011 m. lapkričio 15 d.
([22]) Sutartys su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ baigė galioti 2013 m. kovo 13 d., o sutartis su „Electromagnetica“ (prekiautoju elektros energija) – 2014 m. balandžio 30 d.
([23]) Sutarties su įmone „Electrocarbon“ 1 priede nurodyta iš anksto nustatyta kaina (pastovaus dydžio – vienoda kaina), taikoma iki 2008 m. vasario 28 d.; sutarties su įmone „Elsid“ 2 priede nurodyta iš anksto nustatyta kaina, taikoma iki 2007 m. gruodžio 31 d.
([24]) 2004 m. liepos 1 d. sutarties šalys susitarė dėl lentelės, kurioje iš anksto nustatoma kasmetinė fiksuota kaina 2006–2013 m. laikotarpiui (t. y. sutarties su įmone „Electrocarbon“ 4 priedas ir sutarties su įmone „Elsid“ 5 priedas). Vėliau, 2005 m. sausio 1 d., kainos buvo pakeistos iš anksto nustatytomis fiksuoto dydžio kainomis, taikomomis įmonei „Elsid“ iki 2007 m. gruodžio 31 d., o įmonei „Electrocarbon“ – iki 2008 m. vasario 28 d. Nuo 2006 m. sutarties kainos, taikomos įmonėms „Electrocarbon“ ir „Elsid“, buvo kasmet pakoreguojamos.
([25]) Pirmosios instancijos teismas: Olto srities tribunolas – byla Nr. 2800/104/2010 (įmonės „Electrocarbon“) ir Dimbovicos srities tribunolas, byla Nr. 4102/120/2010 (įmonės „Elsid“).

(22) Sutarties šalių teisė vienašališkai nutraukti sutartį

— Pagal sutartis su įmonėmis „Luxten-Lighting“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“, pirkėjas galėjo individualiai nutraukti sutartį, apie tai iš anksto raštiškai pranešęs prieš 30 dienų iki sutarties nutraukimo. Jeigu šios sąlygos nebūtų buvę laikomasi, pirkėjas privalėjo mokėti sutartinę mokėtiną sumą tol, kol įmonė „Hidroelectrica“ pasirašys naują elektros energijos tiekimo sutartį tomis pačiomis sąlygomis su nauju pirkėju ([26]).

— Pagal sutartis su įmonėmis „Luxten-Lighting“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“, įmonė „Hidroelectrica“ taip pat galėjo nutraukti sutartį tokiomis sąlygomis: i) pakartotinai nesumokėjus sutarties kainos už nupirktą elektros energiją ir (arba) pakartotinai nesumokėjus bet kokių pagal sutartį mokėtinų baudų; ii) pirkėjui netekus savo reikalavimus atitinkančio vartotojo pagal Rumunijos teisę (kuri yra pagrindinis sutarties punktas) statuso; tokiu atveju sutartį buvo galima nutraukti per penkias darbo dienas nuo tos dienos, kai šis statusas buvo prarastas; iii) jeigu pirkėjas atsisako sudaryti naują sutartį arba iš dalies pakeisti galiojančią sutartį pasikeitus ekonominėms ir techninėms aplinkybėms, susiklosčiusioms sutarties sudarymo dieną; tokiu atveju sutartį buvo galima nutraukti iš anksto apie tai pranešus prieš 30 kalendorinių dienų; taip pat iv) kitais atvejais, nustatytais bet kokiais taikomais įstatymais arba teisės aktais ([27]).

2.3. **Rumunijos elektros energijos rinka**

(23) Nagrinėjamuoju laikotarpiu Rumunijoje elektros energija galėjo būti prekiaujama dviejose rinkose: i) reguliuojamoje elektros energijos rinkoje, kurioje elektros energija prekiaujama remiantis reguliuojamais tarifais ir sąlygomis, ir ii) konkurencinėje elektros energijos rinkoje, kurioje elektros energija prekiaujama laisvai, daugiausia sudarant dviejų rūšių sutartis – dvišales sutartis centralizuotoje rinkoje ir tiesiogines dvišales sutartis vadinamojoje tiesioginių sutarčių rinkoje.

Reguliuojama elektros energijos rinka

(24) Reguliuojamoje elektros energijos rinkoje sandoriai sudaromi remiantis reguliuojamoje rinkoje veiklą vykdančių elektros energijos gamintojų, įskaitant įmonę „Hidroelectrica“, ir vadinamųjų paskutinių tiekėjų, užtikrinančių elektros energijos perdavimą galutiniam vartotojui, preliminariosiomis pirkimo ir pardavimo sutartimis. Paskutiniai tiekėjai privalo tiekti elektros energiją reikalavimus atitinkantiems vartotojams, kurie yra: i) galutiniai vartotojai, kurie nepasinaudojo savo teise pasirinkti savo tiekėją ir pirkti elektros energiją konkurencinėje rinkoje, arba ii) namų ūkiai ir ne namų ūkio vartotojai, kurie turi mažiau nei 50 darbuotojų ir kurių metinė apyvarta yra mažesnė nei 10 mln. EUR ([28]). Reikalavimus atitinkantys vartotojai elektrą perka pagal reguliuojamus tarifus.

(25) Reguliuojamose rinkose Rumunijos energetikos reguliavimo institucija (toliau – ANRE) kasmet iš anksto nustato elektros energijos kainas, kuriomis elektros energijos gamintojai privalo tiekti elektros energiją, ir kiekius, kuriuos jie privalo perduoti. ANRE prašymu įmonė „Hidroelectrica“ įpareigota tiekti elektros energiją didmenomis platintojams, tiekiantiems elektros energiją mažmenomis reguliuojamoje rinkoje. Įmonei „Hidroelectrica“ mokamas didmenines kainas nustatė ANRE, remdamasi pagrįstu tinkamų finansuoti sąnaudų dydžiu, prie jo pridėjusi grąžos normą. 2004–2010 m. įmonei „Hidroelectrica“ mokamos didmeninės kainos buvo tokios (RON/MWh) ([29]):

2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
40	67	54,59	62,46	60,53	67,65	72

Konkurencinė elektros energijos rinka

(26) Nuo 2005 m. Rumunijos konkurencinė elektros energijos rinka buvo padalyta į penkias specifines rinkas:

— OPCOM administruojamas centralizuotas rinkas,

— tiesioginių sutarčių rinką,

([26]) Visų trijų sutarčių 10 straipsnio 2 dalis.
([27]) Visų trijų sutarčių 10 straipsnio 1 dalis.
([28]) Elektros energijos ir dujų įstatymo Nr. 123/2012 su pakeitimais, padarytais įstatymu Nr. 127/2014, 55 straipnsio 1 dalis.
([29]) KPMG ataskaita, 2012 m. vasario 27 d. „Energetikos kontroliuojančiųjų bendrovių susitarimo memorandumo“ 3 priedo p. 8; šaltinis: „Hidroelectrica“ metinės ataskaitos, 2010 m. Administratoriaus ataskaita, KPMG analizė.

— pagalbinių paslaugų rinką,

— balansavimo rinką,

— eksporto rinką.

(27) Centralizuotas rinkas administruoja OPCOM. OPCOM – perdavimo sistemos operatorius – įsteigtas 2001 m. Vyriausybės sprendimu Nr. 627/2000; tai patronuojamoji akcinė bendrovė, visiškai priklausanti įmonei „Transelectrica“. Pagal ANRE išduotą licenciją OPCOM paskirtis – būti Rumunijos didmeninės prekybos elektros energija platforma. OPCOM – vienintelė Rumunijoje elektros energijos birža, suteikianti struktūrą prekybai elektros energija ir atliekanti tarpininko vaidmenį.

(28) OPCOM yra penkių pagrindinių tipų rinkos segmentai: i) kitos paros rinka; ii) einamosios paros rinka, kuri OPCOM administruojama tik nuo 2011 m. liepos mėn.; iii) centralizuotos dvišalės rinkos, t. y. centralizuota dvišalių sutarčių, sudaromų per viešą aukcioną (OPCOM-PCCB), rinka ir centralizuota dvišalių sutarčių, sudaromų vykdant nuolatines derybas (CMBC-CN), rinka; iv) centralizuota žaliųjų sertifikatų rinka; v) prekybos apyvartiniais taršos leidimais platforma. Žalieji sertifikatai ir apyvartiniai taršos leidimai nėra tiesiogiai susiję su prekyba elektros energija, todėl toliau nėra aprašomi. Sandoriai per OPCOM pradėti sudarinėti tik 2005 m. ir tik kitos paros bei OPCOM-PCCB rinkose.

(29) 2007 m. Rumunijai stojant į ES, elektra daugiausia buvo prekiaujama reguliuojamoje elektros energijos rinkoje (maždaug 29 TWh arba apie 55 % galutinės paklausos). Konkurencinėje elektros energijos rinkoje elektros energija buvo prekiaujama: i) OPCOM-PCCB ir ii) kitos paros rinkoje, kurias abi administruoja OPCOM, paskui iii) pagal tiesiogines sutartis, dažnai ilgalaikes, tiek didmeninės prekybos, tiek mažmeninės prekybos, iv) balansavimo rinkoje, kurioje perdavimo sistema yra vienintelis pirkėjas, ir, galiausiai, v) eksporto rinkoje (3,3 TWh 2007 m.). 2007–2010 m. elektros energijos pardavimo apimtis šiose Rumunijos nereguliuojamose rinkose buvo tokia ([30]):

(TWh)

	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2007–2010 m. vidurkis
Elektros energijos gamyba, iš viso	61,39	64,01	56,69	59,14	60,31
Balansavimo rinka, iš viso	3,49	3,55	3,21	2,97	3,30
Kitos paros rinka, iš viso	5,04	5,21	6,35	8,70	6,32
OPCOM-PCCB, iš viso	5,88	8,77	6,33	4,39	6,34

Įmonės „Hidroelectrica“ pardavimo apimtis pagal visus rinkos segmentus

(30) 2007–2010 m. vidutiniškai pasiekusi 18,2 TWh metinę apyvartą ir užėmusi 30,2 % rinkos dalį, įmonė „Hidroelectrica“ buvo (ir išlieka) didžiausias Rumunijos elektros energijos gamintojas. Nuo 2003 m., vis plačiau atveriant rinką elektros energijos pirkėjams, turintiems teisę pasirinkti tiekėjus, įmonė „Hidroelectrica“ elektros energiją daugiausia pardavinėjo sudarydama tiesiogines dvišales sutartis. 2007 m. tokio pardavimo apimtis sudarė beveik du trečdalius įmonės „Hidroelectrica“ bendros pardavimo apimties. Kaip parodyta tolesnėje lentelėje, laikotarpiu po Rumunijos įstojimo į ES, 2007–2010 m., ši įmonės „Hidroelectrica“ pardavimo apimties dalis jos bendroje pardavimo apimtyje išliko santykinai stabili ir sudarė maždaug 19 % pardavimo apimties reguliuojamos rinkos segmente ir maždaug 1 % pardavimo kitiems elektros energijos gamintojams apimties. Tuo tarpu pardavimo apimties dalis balansavimo, dvišalių sutarčių ir eksporto rinkose šiek tiek sumažėjo, o pardavimo apimties dalis OPCOM administruojamame rinkose segmente padidėjo nuo beveik nereikšmingo dydžio 2007 ir 2008 m. iki […] ([31]) % – 2010 m.

([30]) KPMG ataskaita, 2012 m. vasario 27 d. „Energetikos kontroliuojančiųjų bendrovių susitarimo memorandumo“ 3 priedo p. 21; šaltinis: ANRE.

([31]) Verslo paslaptis.

Hidroelectrica pardavimo apimtis pagal kiekvieną rinkos segmentą	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2007–2010 m. vidurkis (%)
Reguliuojama rinka	(…)	(…)	(…)	(…)	19
Balansavimo rinka	(…)	(…)	(…)	(…)	6
Eksporto rinka	(…)	(…)	(…)	(…)	7
Kiti elektros energijos gamintojai	(…)	(…)	(…)	(…)	1
Dvišalės sutartys	(…)	(…)	(…)	(…)	63
iš kurių nagrinėjamos sutartys	(…)	(…)	(…)	(…)	58
OPCOM (kitos paros rinka ir PCCB)	(…)	(…)	(…)	(…)	4

(31) Įmonės „Hidroelectrica“ sutartys su prekiautojais elektros energija įmonėmis „Electrocarbon“, „Elsid“ ir „Alro“ buvo sudarytos tiesioginių sutarčių rinkoje. Dvi sutartys su įmone „ArcelorMittal“ dėl elektros energijos tiekimo nuo 2010 ir 2011 m. buvo sudarytos OPCOM-PCCB rinkoje, laikantis didžiausios siūlomos kainos principo. Nors atliekant ekonominį ir teisinį nagrinėjamų sutarčių vertinimą turėtų būti remiamasi platesniu Rumunijos elektros energijos rinkos kontekstu, vis dėlto du šios rinkos segmentai yra daugiausiai tiesiogiai susiję ar susiję su įmonės „Hidroelectrica“ sutartimis, dėl kurių priimtas šis sprendimas:

— OPCOM-PCCB rinka, kaip apibrėžta ir nurodyta sprendimuose pradėti procedūrą, kuri taip pat labai svarbi sutartims su įmone „ArcelorMittal“,

— tiesioginių sutarčių rinka, kurioje buvo sudarytos visos kitos sutartys, dėl kurių šiuo metu vykdomos procedūros.

OPCOM-PCCB

(32) OPCOM-PCCB rinkos segmente OPCOM rengia viešus elektros energijos pardavimo ir pirkimo aukcionus. Kiekvieno tiekėjo arba vartotojo pardavimo arba pirkimo pasiūlymai pateikiami rinkos dalyviui. Kiekviename pasiūlyme būtina nurodyti: i) mažiausią kainą, už kurią šalis parduos elektros energiją, arba didžiausią kainą, už kurią ji pirks elektros energiją, ir ii) preliminariąją sutartį, pagal kurią pasiūlymą teikianti šalis ketina tiekti ir (arba) pirkti elektros energiją. Pardavimo ir pirkimo pasiūlymuose nurodomos tiekimo sąlygos, įskaitant susijusias su elektros energijos kiekiu, trukme (ne mažiau kaip vienas mėnuo, bet ne daugiau kaip vieni metai), ir pateikiama numatoma preliminarioji sutartis. Kaina nustatoma laikantis geriausios siūlomos kainos principo.

(33) Paskelbusi sprendimą pradėti procedūrą, Komisija priėmė sprendimą dėl SESV 102 straipsnio įgyvendinimo, kuriame nustatė, kad OPCOM administruojama elektros energijos birža buvo atitinkama paslaugų rinka, kurioje OPCOM buvo dominuojanti įmonė, ir kad ši rinka ir tiesioginių sutarčių rinka buvo atskiros rinkos ([32]).

Tiesioginių sutarčių rinka

(34) Tiesioginių sutarčių rinka yra laisva, ANRE nereguliuojama rinka. Susitariančiosios šalys dvišaliu principu susitaria dėl kiekių, kainų ir kitų sutarties sąlygų. Taip šalys įgyja didelį lankstumą derybose dėl pardavimo sutarčių sąlygų. Šios nuostatos ir sąlygos yra konfidencialios.

(35) 2014 m. vasario 21 d. raštu Komisija paprašė Rumunijos valdžios institucijų pateikti jai duomenų ir informacijos apie Rumunijos rinkoje sudarytas sutartis (išskyrus sutartis, dėl kurių priimamas ši sprendimas), kurių galiojimo laikotarpiai ir pagal kurias tiekiami elektros energijos kiekiai buvo panašūs. Komisijos prašymas buvo adresuotas visiems Rumunijos elektros energijos tiekėjams – ir valstybiniams, ir privatiems. 2014 m. gegužės 14 d.

([32]) 2014 m. kovo 5 d. Komisijos sprendimas, pagal SESV 102 straipsnį priimtas byloje AT.39984 *Romanian Power Exchange/OPCOM*, kuriuo pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 7 straipsnį nustatomos baudos.

Rumunijos valdžios institucijos pateikė prašytus duomenis apie visas elektros energijos pirkėjų, 2007–2013 m. kasmet suvartojusių daugiau kaip 150 GWh elektros energijos, pasirašytas ir tuo laikotarpiu galiojusias ilgalaikes sutartis ([33]).

(36) Visų pirma, atitinkamus duomenis, paimtus iš 96 sutarčių, galiojusių 2007–2013 m., pateikė Rumunijos valdžios institucijos. Rumunijos valdžios institucijos pabrėžė, kad Komisijos prašyti konkretūs duomenys buvo surinkti iš visų atitinkamu laikotarpiu mažmeninėje rinkoje konkurencinėmis sąlygomis ne namų ūkių vartotojų sudarytų sutarčių. Tiekimo sutartis sudarė praktiškai visi Rumunijos rinkoje veikiantys stambūs tiekėjai, tiek branduolinės energijos arba iškastinio kuro sektorių gamintojai, tiek prekiautojai, įsigiję elektros energijos mažmeninio perpardavimo reikmėms. Pateikti paklausos pusės duomenys apima santykinai daug energijos naudojančių pramonės sektorių, pvz., plieno, chemikalų, cemento, automobilių gamybos, benzino ir dujų bei anglies ir lignito gavybos pramonės sektorių, sutartis ([34]).

(37) Atitinkami pirkėjai dvišalių derybų su kitais tiekėjais pagrindu sudarė individualias ilgalaikes sutartis, kuriose nurodyti vidutiniai galiojimo laikotarpiai ir tiekiami elektros energijos kiekiai panašūs į nurodytus nagrinėjamose įmonės „Hidroelectrica“ sutartyse. Iš pateiktų įmonės „Hidroelectrica“ sutarčių duomenų matyti, kad kainos kasmet keitėsi. 2007–2010 m. laikotarpiu šios ilgalaikės sutartys, kurios šiame tyrime nenagrinėjamos, vidutiniškai sudarė 11,1 TWh elektros energijos, o nagrinėjamos įmonės „Hidroelectrica“ pardavimo sutartys – 10,5 TWh. Pastarosios įmonės „Hidroelectrica“ sutartys sudarė 35 % pagal tiesiogines sutartis 2007 m. patiekto elektros energijos kiekio, o kitos sutartys – apytikriai 41 % pagal tiesiogines sutartis patiekto elektros energijos kiekio. Likęs kiekis (maždaug 24 %) teko sutartims dėl mažesnių kiekių. Todėl atitinkami duomenys, paimti iš visų sutarčių, atitinkančių Komisijos reikalaujamus panašių laikotarpių ir kiekių kriterijus, rodo, kad, apskritai paėmus, jose nurodytas kiekis panašus į bendrą kiekį, kurį įmonė „Hidroelectrica“ patiekė pagal nagrinėjamas sutartis.

(38) Komisija neturi informacijos, iš kurios būtų matyti, kad sutarčių, kurių duomenis pateikė Rumunija, sudarymą lėmė su rinka nesuderinami komerciniai veiksmai arba turėjo įtakos reglamentavimo reikalavimai. Palyginimui su nagrinėjamomis įmonės „Hidroelectrica“ sutartimis, Rumunija pabrėžė, kad nagrinėjamos mažmeninio tiekimo sutartys, pagrįstos didmeniniu įmonės „Hidroelectrica“ tiekimu sutarčių šalims (prekiautojams elektros energija), į analize įtrauktos nebuvo. Todėl gali būti laikoma, kad duomenų rinkinyje pateiktos sutartys atspindi rinkos sąlygas, dėl kurių susitarė ketinantys įsigyti pirkėjai ir ketinantys parduoti pardavėjai.

3. **PAGRINDAS PRADĖTI OFICIALIĄ TYRIMO PROCEDŪRĄ**

(39) Sprendime pradėti procedūrą Komisija pareiškė abejojanti, ar nagrinėjamose sutartyse nustatytos elektros energijos tiekimo kainos atitiko rinkos kainas ir ar nustačius tokias kainas nebuvo suteikta valstybės pagalba.

(40) Komisija nagrinėjamose sutartyse su prekiautojais elektros energija, įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“, nustatytas kainas palygino su elektros energijos kainomis OPCOM-PCCB rinkoje ir atkreipė dėmesį, kad kainos, kuriomis įmonė „Hidroelectrica“ pardavinėjo elektros energiją tariamiems pagalbos gavėjams per visą 2007–2010 m. laikotarpį, buvo 10–70 % mažesnės už vidutines OPCOM-PCCB rinkos kainas.

(41) Dėl sutarties su įmone „Alro“, Komisija laikėsi preliminarios nuomonės, kad įmonė „Alro“ įgijo nederamą pranašumą dėl sumažintų lengvatinių elektros energijos kainų, atitinkamai taikytų laikotarpiu nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2009 m. gruodžio 31 d. ir nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2011 m. gruodžio 31 d., pagrįstų kiekvienu laikotarpiu taikoma kainų indeksavimo formule.

(42) Dėl dviejų sutarčių su įmone „ArcelorMittal“, Komisija laikėsi preliminarios nuomonės, kad sudarydama 2009 ir 2010 m. sutartis dėl elektros energijos tiekimo 2010 ir 2011 m., įmonė „Hidroelectrica“ pardavė elektros energiją žemesnėmis, nei ji galėjo būti įsigyta, kainomis: i) kai priėmė vieną iš lygiagrečių OPCOM

([33]) Lyginamajai analizei naudojamame duomenų rinkinyje buvo pateikta 114 pastabų, apimančių 2007–2010 m. laikotarpį. Šiame duomenų rinkinyje buvo tokia informacija: pardavėjo ir pirkėjo tapatybė, sutarties pobūdis, įsigaliojimo data ir galiojimo pabaigos data, taip pat tiekiamas kiekis ir tiekimo pobūdis bei 2007–2013 m. laikotarpio metiniai svertiniai kainų vidurkiai.

([34]) Pirkėjų sąrašas pateiktas II priedo 1 lentelėje.

administruojamose rinkose tuo metu pateiktų pasiūlymų aukštesnėmis kainomis arba ii) kai pateikė savo pardavimo pasiūlymą OPCOM administruojamose rinkose aukštesne negu įmonės „ArcelorMittal“ mokama kaina. Preliminaria Komisijos nuomone, sutartomis kainomis įmonei „ArcelorMittal“ galėjo būti suteikiamas nederamas pranašumas.

(43) Komisija padarė preliminarią išvadą, kad nagrinėjami elektros energijos tarifai buvo atrankinio pobūdžio, nes jie buvo taikomi tik tam tikroms įmonėms. Kadangi šios įmonės veikė konkurencijai atvirose elektros energijos ir pramoninėse rinkose, kuriose vykdoma valstybių narių tarpusavio prekyba, Komisija laikėsi nuomonės, kad suteikus bet kokį galimą ekonominį pranašumą tariamiems pagalbos gavėjams, galėtų būti iškraipyta konkurencija ir daromas poveikis prekybai tarp valstybių narių.

(44) Be to, Komisija padarė preliminarią išvadą, kad taikant lengvatinius elektros energijos tarifus, taip pat galėjo būti perleisti valstybės ištekliai, kurie galėtų būtų priskiriami valstybei, nes įmonė „Hidroelectrica“ buvo kontroliuojama Rumunijos valstybės (Rumunijai priklausė 80,06 % jos akcinio kapitalo). Komisija taip pat nurodė Ministro įsakymą Nr. 445/2009, kuriuo Ekonomikos, prekybos ir verslo aplinkos ministerijos atstovai ir valstybės elektros energijos įmonių direktorių valdybų nariai buvo įpareigoti užtikrinti, kad nuo 2010 m. kovo 31 d. didmeninei rinkai skirta elektros energija būtų prekiaujama tik OPCOM administruojamose rinkose. Taigi, Ekonomikos ir prekybos ministerijos atstovai galėtų būti laikomi kontroliavusiais valstybės įmonių sutarčių sudarymo praktiką, įskaitant įmonės „Hidroelectrica“ sutarčių sudarymo praktiką, ar bent jau turėjusiais jai įtakos.

(45) Jeigu pagal šias sutartis būtų buvusi teikiama valstybės pagalba, jos būtų laikomos pagalba, suteikta pažeidžiant SESV 108 straipsnio 3 dalyje nustatytus pranešimo ir priemonių neįgyvendinimo įsipareigojimus. Komisija taip pat išreiškė abejonių dėl tokios pagalbos suderinamumo su SESV.

(46) Atsižvelgdama į pirmiau išdėstytas aplinkybes, Komisija padarė preliminarią išvadą, kad taikant lengvatinius elektros energijos tarifus galėjo būti teikiama valstybės pagalba, ir paprašė Rumunijos pateikti pakankamai informacijos, kuri sumažintų jos abejones.

4. **RUMUNIJOS PASTABOS**

(47) Rumunijos valdžios institucijos pateikė pastabų tik dėl sprendimo pradėti tyrimą dėl sutarčių su prekiautojais elektros energija, įmonėmis „ArcelorMittal“ ir „Alro“, tačiau nepateikė jokių pastabų dėl sutarčių su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“.

(48) Rumunijos valdžios institucijos laikosi nuomonės, kad pagal sutartis su įmonėmis „ArcelorMittal“ ir „Alro“ jokios pagalbos nebuvo suteikta. Jos pabrėžė, kad nemokumo procedūros metu turto administratorius sutarčių su įmone „Alro“ nenutraukė, o tai įrodo, kad jos buvo pelningos.

(49) Dėl sutarčių su prekiautojais elektros energija Rumunijos valdžios institucijos esminių argumentų nepateikė. Jos tvirtino, kad pagal kai kurias sutartis (sutartis su įmonėmis „Alpiq RomEnergie“, „Alpiq RomIndustries“, EFT, „Energy Holding“ ir „euro-Pec“) galėjo būti teikiama valstybės pagalba, tačiau nepareiškė jokios nuomonės dėl tam tikrų sutarčių (sutarčių su įmonėmis „Electrica“ ir „Luxten-Lighting“) ir teigė, kad pagal vieną iš šių sutarčių (sutartį su įmone „Electromagnetica“) jokios pagalbos suteikta nebuvo. Rumunijos valdžios institucijos nepateikė išsamių paaiškinimų, kuriais pagrįstų savo pastabas.

(50) Dėl sutarčių nutraukimo individualiai (ypač sutarčių su prekiautojais elektros energija), Rumunijos valdžios institucijos paaiškino, kad pagal Rumunijos komercinę praktiką bet kuri sutarties šalis galėtų nutraukti sutartį, jei jai grėstų rizika, kad turės atlyginti žalą kompetentingo teismo nustatyta tvarka. Turėdamos omenyje nagrinėjamų sutarčių ypatumus, Rumunijos valdžios institucijos aiškiai konstatavo, kad tokia žala būtų buvusi neįprastai didelė. Be to, reikalaujančiai nutraukti sutartį šaliai taip pat galėjo grėsti papildoma rizika, kad taikydamas vadinamąjį Prezidento įsaką, kompetentingas teismas pareikalaus vykdyti šią sutartį tol, kol bus išspręstas ginčas, kaip atsitiko įmonių „Electrocarbon“ ir „Elsid“ atvejais.

(51) Rumunijos valdžios institucijos aiškiai konstatavo, kad, pirma, įmonės „Hidroelectrica“ su pramoniniais vartotojais sudarytos sutartys ir, antra, įmonės „Hidroelectrica“ su prekiautojais elektros energija sudarytos sutartys iš esmės skiriasi dėl papildomų išlaidų, kurias reikia apmokėti pagal sutartis su pramoniniais vartotojais (t. y. transportavimo mokesčio vadinamojo komponento „T“, sisteminių paslaugų mokesčio, skirstymo mokesčio ir disbalanso mokesčių mokėjimas).

5. **TREČIŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS**

(52) Visi tariami pagalbos gavėjai, išskyrus įmonę „Electrica“, pateikė pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą, apibendrintas 5.1 skirsnyje.

(53) Be to, 2012 m. spalio 5 d. savo pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą pateikė įmonės „Alro“ konkurentas aliuminio gamintojas.

(54) 2012 m. rugsėjo 6 d. anoniminis pilietis pateikė pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą dėl įmonės „Alro“ ir prekiautojų elektros energija.

5.1. **Tariamų pagalbos gavėjų pastabos**

(55) Pagrindinės tariamų pagalbos gavėjų pastabos yra panašios, taip pat jose atkreipiamas dėmesį į tai, kad: i) Komisijai nepakako kompetencijos įvertinti iki Rumunijos įstojimo į ES sudarytas sutartis ([35]) arba paskesnius sutarčių priedus ([36]); ii) nebuvo atitinkamų lyginamųjų rinkos kainų, pagal kuriais būtų galima palyginti sutarčių kainas; iii) įmonė „Hidroelectrica“ veikė kaip rinkos prekiautojas, jai nesuteikiant jokio ekonominio pranašumo prieš tariamus pagalbos gavėjus; iv) nebuvo jokio priskyrimo valstybei ir valstybės išteklių perleidimo; v) konkurencija nebuvo iškraipyta; vi) nebuvo atrankos; vii) nebuvo galimybės atskirti sutarties pakeitimus nuo pradinės sutarties; viii) įmonė „Hidroelectrica“ paskelbė apie savo nemokumą, siekdama išvengti savo sutartinių įsipareigojimų.

5.1.1. *Nepakankama Komisijos kompetencija įvertinti sutartis ir jų paskesnius priedus*

(56) Suinteresuotosios šalys įrodinėja, kad Komisija neturi kompetencijos peržiūrėti tariamos valstybės pagalbos priemones, įgyvendintas dar iki Rumunijos įstojimo į Europos Sąjungą (ES) 2007 m. Jų nuomone, tas pats pasakytina ir apie po 2007 m. pasirašytų sutarčių priedus, nes priedai nebuvo atskiriami nuo pradinių sutarčių. Šie priedai paprasčiausia buvo būsimam tiekimui taikomos įgyvendinamosios sutarčių taisyklės, iš pradžių nustatytos pagal sutartis.

(57) Suinteresuotųjų šalių teigimu, tariamos valstybės pagalbos priemonės, numatytos pagal sutartis, Rumunijai įstojus į ES nebuvo taikomos, nes sutartys buvo sudarytos iki 2007 m.; iki 2007 m. buvo pasirašytas ir pirmas priedas, kuriuo nustatomi tikslūs kainų indeksavimo ([37]) sistemos parametrai.

(58) Be to, suinteresuotųjų šalių nuomone, net jei buvo įrodyta, kad pagal nagrinėjamas sutartis buvo teikiama valstybės pagalba, ji turėtų būti laikoma esama, o ne nauja, pagalba, kadangi visos valstybės pagalbos teikimo sąlygos buvo įvykdytos pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999 ([38]). Pirmiausia, tariamos valstybės pagalbos priemonė neatitiko sąlygų, pagal kurias pradėjus ją taikyti ji galėjo būti laikoma valstybės pagalba; valstybės pagalba ji tapo tik vėliau ir tik dėl rinkos sąlygų pokyčių; ir, galiausiai, pradėjus taikyti tariamos valstybės pagalbos priemonę, ji iš esmės nebuvo keičiama. Todėl šios suinteresuotosios šalys teigė, kad Komisija negalėjo tariamos valstybės pagalbos priemonės tirti pagal tvarką, taikomą naujai valstybės pagalbai, ir negalėjo prašyti valstybės narės susigrąžinti šią pagalbą atgaline data.

(59) Suinteresuotosios šalys taip pat įrodinėjo, kad pagal teismų praktiką bet kokiam sandoriui įvertinti, atsižvelgiant į pagal rinkos ekonomikos dėsnius veikiančio pardavėjo ir (arba) rinkos ekonomikos veiklos vykdytojo kriterijų, tinkamas laikas buvo šio sandorio sudarymo laikas. Todėl nagrinėjant iki 2007 m. sudarytus sandorius turėjo būti atsakyta į klausimą, ar jie būtų buvę valstybės pagalba, jeigu valstybės pagalbos taisyklės būtų buvę taikomos jų sudarymo metu. Tas pats principas taikytinas laikui, kai turėjo būti įvertintas ekonominis pranašumas, t. y. laikui, kai buvo sudarytos sutartys. Suinteresuotosios šalys visų pirma įrodinėjo, kad Rumunijos ([39]), elektros energijos rinkoje nebuvo jokių teisinių arba ekonominių pokyčių, kuriais būtų galima pateisinti 2007 m. pasirinkimą atskaitos tašku vertinant ekonominį pranašumą, nes Rumunijos elektros energijos rinkos atsirado dar iki 2004 m., o 2000 m. rugsėjo mėn. buvo atverta Rumunijos didmeninė rinka.

([35]) Kai kurios prekiautojų elektros energija (t. y. įmonių „Alpiq RomIndustries“, EFT, „Alro“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“).
([36]) Vieno prekiautojo elektros energija (EFT) ir įmonės „Alro“.
([37]) Tik įmonės „Alro“ sutartyje.
([38]) 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias EB Sutarties 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, 1999 3 27, p. 1).
([39]) Prieštarauja Vengrijos lengvatinių elektros energijos tarifų byloms – T-80/06 ir T-182/09 *Budapesti Erömü* prieš *Komisiją* (ECLI:EU:T:2012:65).

5.1.2. *Nebuvo tinkamos lyginamosios kainos*

5.1.2.1. OPCOM-PCCB rinkoje nebuvo tinkamos ir galiojančios lyginamosios kainos

(60) Visi pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą pateikę tariami pagalbos gavėjai tvirtino, kad nebuvo tinkamų ir galiojančių lyginamųjų kainų, pagal kurias būtų galima palyginti sutartyse nustatytas kainas. Suinteresuotosios šalys (tariami pagalbos gavėjai) įrodinėjo, kad OPCOM-PCCB rinkos kainos nebuvo tinkamos lyginamosios kainos dėl šių priežasčių:

— OPCOM-PCCB rinkos kainose neatsispindėjo tikra padėtis atitinkamu laikotarpiu,

— sutartys OPCOM-PCCB rinkoje skiriasi nuo nagrinėjamų sutarčių įvairiais atžvilgiais (t. y. ilgalaikis įsipareigojimas įsigyti tam tikrus elektros energijos kiekius kainomis, fiksuotomis smarkiai svyruojančios rinkos sąlygomis, visiškai skiriasi nuo įsipareigojimo dėl įsigijimo, vykdomo kitos paros rinkoje arba tinkamai veikiančioje elektros energijos biržoje – ypač liberalizuotos rinkos sąlygomis; OPCOM-PCCB rinkoje privatūs tiekėjai neteko galimybės pasiekus susitarimą lanksčiai keisti savo sutartis; iki to laiko OPCOM-PCCB rinka nebuvo organizuota kaip platforma, atitinkanti stambių pramoninių klientų elektros energijos poreikius ir jiems reikalingas galimybes),

— šios kainos ir tiekimo jomis laikotarpiai nesutampa,

— OPCOM-PCCB rinkoje ir sutartimis buvo ginami dviejų atskirų rinkų interesai (pvz., tiekimo sutarčių, pagal kurias buvo prekiaujama OPCOM-PCCB rinkoje, laikotarpis buvo vienerių metų ar trumpesnis, lyginant su daug ilgesniais svarstomų sutarčių laikotarpiais; kainos OPCOM-PCCB platformoje buvo aukštesnės nei kainos, dėl kurių buvo susiderėta individualiai pagal sutartis ([40]), jos buvo nepastovios ir priklausomos nuo paklausos ir pasiūlos svyravimų,

— kai buvo sudaryta dauguma sutarčių, OPCOM-PCCB rinkos net nebuvo, nes ji pradėjo veikti tik 2005 m., ir

— OPCOM-PCCB platformoje buvo prekiaujama tik maža bendro elektros energijos kiekio, kurį buvo galima įsigyti Rumunijos rinkoje, dalimi.

(61) Viena iš suinteresuotųjų šalių ([41]) įrodinėjo, kad OPCOM-PPCB rinkos kainos buvo arba netipiškas lyginamasis rodiklis arba lyginamasis rodiklis, netinkamas sutartyse nustatytoms kainoms, nes tik maža elektros energijos kiekio, kurį galima įsigyti Rumunijos elektros energijos rinkoje, dalis buvo faktiškai parduota OPCOM-PCCB rinkoje Komisijos vertinimo laikotarpiu (t. y. nuo 2 % bendro šalyje suvartoto kiekio 2006 m. iki 14,62 % – 2012 m.).

(62) Be to, kitos suinteresuotosios šalys ([42]) tvirtino, kad rinkos kainoms tinkamas lyginamasis rodiklis galėjo būti nustatytas ir parengtas tik naudojant vadinamąjį pagrindų modelį, pagrįstą: i) panašiais faktais ir sąlygomis, ii) susijusiais lūkesčiais ir iii) tuo pačiu, kaip ir numatytu dabartiniame sprendime, laikotarpiu.

(63) Galiausiai, viena iš suinteresuotųjų šalių ([43]) įrodinėjo, kad sudėtingoje ir specifinėje Rumunijos rinkoje nebuvo galiojančių lyginamųjų kainų, kurios būtų tinkamos sutartyse nustatytoms kainoms palyginti.

5.1.2.2. Kitų prekiautojų elektros energija pasiūlymas sutarčių su įmone „ArcelorMittal“ atžvilgiu

(64) Įmonė „ArcelorMittal“ tvirtino, jog prielaida, kad įmonė „Hidroelectrica“ galėjo priimti vieną iš OPCOM-PCCB prekiautojų vienu metu pateiktų pasiūlymų kaina, aukštesne nei gauta pagal dvi sutartis su įmone „ArcelorMittal“, buvo neįtikima, nes Rumunijos elektros energijos rinkai buvo būdingas pajėgumų perteklius.

([40]) Papildomos informacijos ieškokite 2007 ir vėlesnių metų metinėje ANRE stebėjimo ataskaitoje.
([41]) Įmonė „Energy Holding“.
([42]) Įmonės „Alpiq RomIndustries“ ir „Alpiq RomEnergie“.
([43]) Įmonė „Energy Holding“.

(65) Įmonė „ArcelorMittal“ taip pat įrodinėjo, kad rinkoje, kuriai būdingas pajėgumų perteklius, įmonė „Hidroelectrica“ turėjo atsižvelgti į riziką, kad, jeigu ji būtų pardavusi elektros energiją prekiautojams, jie galbūt nebūtų galėję elektros energijos pateikti rinkai arba būtų ją pardavę nuostolingai. Įmonė „ArcelorMittal“ taip pat tvirtino, kad prekiautojai teikė šiuos pirkimo pasiūlymus OPCOM rinkoje, akivaizdžiai siekdami elektros energiją perparduoti įmonei „ArcelorMittal“ aukštesne kaina.

(66) Be to, įmonė „ArcelorMittal“ teigė, kad dviejose su įmone „Hidroelectrica“ sudarytose sutartyse nustatytų kainų ir kainų pagal prekiautojų pasiūlymus palyginimas būtų buvęs pagrįstas tik tuo atveju, jeigu:

— įmonė „ArcelorMittal“ būtų buvusi priversta pirkti iš prekiautojų, tačiau įmonė „ArcelorMittal“ tvirtina, kad to nebuvo, nes ji galėjo pasirinkti pirkti iš kitų Rumunijos gamintojų arba iš Vengrijos ar Bulgarijos,

— prekiautojai būtų galėję perparduoti kiekius, kurių įmonė „ArcelorMittal“ iš jų nenupirko, tačiau tai, kad pasiūlymai buvo atsiimti, rodo, kad prekiautojai nesitikėjo parduoti šių kiekių kitiems klientams, o tik įmonei „ArcelorMittal“,

— prekiautojai nebūtų sugebėję priimti nuostolių, jeigu nebūtų galėję perparduoti iš įmonės „Hidroelectrica“ pirktos elektros energijos. Todėl įmonė „ArcelorMittal“ pateikia įrodymus, kad „Arelco“ ir „Petprod“ nebuvo finansiškai stiprios įmonės.

(67) Įmonė „ArcelorMittal“ taip pat įrodinėja, kad 2009 ir 2010 m. sutarčių kainos negali būti lyginamos su OPCOM rinkos kainomis, nes tuo metu OPCOM dar normaliai neveikė. Ji laikosi nuomonės, kad ANRE paskelbta vidutinė kaina, taikoma dideliems dvišaliams sandoriams, yra reprezentatyvesnė.

5.1.3. *Įmonė „Hidroelectrica“ veikė kaip privatus rinkos pardavėjas ir (arba) nesuteikė finansinio pranašumo tariamiems pagalbos gavėjams*

(68) Dauguma suinteresuotųjų šalių teigė, kad sudarydama sutartis įmonė „Hidroelectrica“ veikė kaip privatus rinkos pardavėjas, todėl jos jokio finansinio pranašumo neįgijo: i) dėl sutarčių buvo derėtasi ir jos buvo sudarytos rinkos sąlygomis; ii) sudarydama sutartis įmonė „Hidroelectrica“ gavo naudos dėl pajamų užtikrintumo; iii) sutartimis buvo užtikrintas didelio įmonės „Hidroelectrica“ pagamintos elektros energijos kiekio pardavimas; iv) sutartimis buvo užtikrinta įmonės „Hidroelectrica“ apsauga nuo bet kokio kainų sumažėjimo, susijusio su pardavimu įvairiose kitose rinkose; v) nustatant sutartyse sutartas kainas buvo atsižvelgiama į pirkėjui tenkančią riziką ir įsipareigojimus, o dėl sutarčių sąlygų buvo deramasi pirmiausia vadovaujantis įmonės „Hidroelectrica“ interesais; vi) sutarčių kainos, kuriomis buvo mokama už elektros energiją, pirktą iš įmonės „Hidroelectrica“, nuolat buvo 80–100 % didesnės nei įmonės „Hidroelectrica“ reguliuojamoje rinkoje parduodamos elektros energijos kainos; vii) sutarčių pasirašymo dieną jos buvo geriausia įmonės „Hidroelectrica“ alternatyva.

(69) Be to, suinteresuotosios šalys teigė, kad Komisija privalėjo išnagrinėti įmonės „Hidroelectrica“ finansinę būklę tą dieną, kai buvo pasirašytos sutartys, atsižvelgiant į tai, kad pagal teismų praktiką ([44]), Komisijos vertinime galėjo būti visiškai neatsižvelgta sutarčių pasirašymo metu neprieinamą informaciją ir pokyčius, kurių buvo neįmanoma numatyti.

(70) Įmonė „Alro“ įrodinėjo, kad kiekvienas vėlesnis jos sutarties su įmone „Hidroelectrica“ pakeitimas visada buvo naudingas įmonei „Hidroelectrica“ dėl šių priežasčių: i) įtraukta kainų indeksavimo nuostata, kurioje atsižvelgiama į įmonės „Hidroelectrica“ sąnaudas; ii) 2007 m. birželio mėn. naudojama valiuta pakeista iš USD į RON tuo metu, kai Rumunijos lėjos vertė dolerio atžvilgiu didėjo, todėl įmonė „Hidroelectrica“ galėjo gauti 40 % pelną iš nuo kainos ir pašalinti savo valiutos riziką; iii) 2010 m. pradėjus taikyti LME formulę, kainos staiga išaugo.

(71) Be to, įmonė „Alro“ pateikė konsultantų „Brattle Group“ ir „Nera“ atliktus išsamius ir plačius ekonominius tyrimus, siekdama pagrįsti savo argumentą, kad pagal sutartį su įmone „Hidroelectrica“ valstybės pagalba suteikta nebuvo. Kaip nurodyta 2005 m. konsultanto „Brattle Group“ tyrime, įmonės „Alro“ sutarties apskaičiuota grynoji dabartinė vertė (toliau – GDV) (393,09 mln. EUR) buvo didesnė negu remiantis visiškai konkurencinės rinkos

([44]) Sprendimas *Prancūzijos Respublika prieš Komisiją (Stardust Marine)*, C-482/99, Rink. p. I-4397.

prielaida gauta pardavimo priešingos padėties scenarijaus atveju vertė (355 mln. EUR). Panašius įverčius pateikė konsultantas „Brattle Group“ ir už 2007 m., kartu su panašiais rezultatais už 2005 m.: 348 mln. EUR GDV 2007 m. įmonės „Alro“ sutartis buvo taip pat didesnė negu jos priešingos padėties scenarijaus 300 mln. EUR GDV.

(72) Siekdama pagrįsti savo argumentą, kad jokios neteisėtos valstybės pagalbos pagal sutartį su įmone „Hidroelectrica“ suteikta nebuvo, įmonė „Alro“ taip pat pateikė konsultantų „Brattle Group“ ir „Nera“ tyrimus ir ataskaitas.

(73) Prekiautojas elektros energija įmonė „Energy Holding“ pateikė nepriklausomos konsultacinės įmonės KPMG parengtą ekonominę analizę, kainų modelio skaičiavimus ir kainų ataskaitas, siekdamas pagrįsti savo argumentą, kad nebuvo suteikta jokios neteisėtos pagalbos. KPMG patvirtino, kad sutartis su įmone „Energy Holding“: i) tuo metu buvo geriausia įmonės „Hidroelectrica“ alternatyva; ii) pagal ją įmonė „Hidroelectrica“ gavo didesnę grąžą ir susidūrė su mažesne rizika, palyginti su kita geriausia alternatyva. KPMG analizė buvo pagrįsta absoliutaus ir santykinio įvertinimo analize, o ne kokiu nors kitu sutarčių vertinimo metodu (pvz., ribinio pelningumo analize, sutrumpinta vidinės grąžos normos analize). Joje nurodyti du vertinimo laikotarpiai (t. y. 2004–2013 m. ir 2010–2018 m.) ir atsižvelgta į 2004 m. su įmone „Hidroelectrica“ sudarytos sutarties sąlygas bei sąlygas, dėl kurių buvo persiderėta 2009 m. atnaujinant sutartį. Tą pačią analizę vėlesniame etape KPMG pritaikė ir 2007 m. sausio 1 d. Analizės išvada buvo tokia pat, kaip ir pirmiau aprašyta išvada, tiek atlikus absoliutų, tiek santykinį vertinimą.

5.1.4. *Priskyrimo valstybei ir valstybės išteklių perleidimo nebuvo*

(74) Beveiki visos suinteresuotosios šalys ([45]) tvirtino, kad jų sutartys su įmone „Hidroelectrica“ nebuvo priskirtinos valstybei, nes pagal įmonės „Hidroelectrica“ įstatus, direktorių valdyba savo vykdomuosius įgaliojimus delegavo vykdomajam direktoriui. Todėl jos tvirtino, kad valdybos nariai nedalyvavo kasdienėje įmonės „Hidroelectrica“ veikloje, įskaitant derybas dėl sutarčių.

(75) Kaip teigia viena suinteresuotoji šalis ([46]), įrodinėjimo pareiga turėjo tekti Komisijai. Suinteresuotoji šalis teigė, jog išvada, kad priemonė priskirtina valstybei tik dėl to, jog valstybė buvo didžiausia įmonės „Hidroelectrica“ akcininkė, buvo nepakankama. Ji taip pat įrodinėjo, kad Komisija tą išvadą padarė remdamasi tik požymiais ir prielaidomis, o ne konkrečiais faktais, nors tai prieštaravo teismų praktikos reikalavimams. Suinteresuotoji šalis įrodinėjo, kad tai išvadai patvirtinti buvo reikalingi konkretūs įrodymai, pvz., dokumentai, faktiniai duomenys ir konkretūs veiksmai valstybės vardu.

(76) Kitos suinteresuotosios šalys ([47]) tvirtino, kad valstybės ištekliai perleisti nebuvo. Visų pirma, jos įrodinėjo, kad valstybės valdomos įmonės pasiūlytos tariamai mažesnės kainos nebuvo veiksnys, kurio pakaktų pareikšti, kad naudoti valstybės ištekliai. Jos taip pat teigė, kad Rumunijos valstybės įsikišimas naudojant šiuos išteklius turėjo būti nustatytas konkrečiai. Be to, suinteresuotosios šalys pabrėžė, kad pagal įmonės „Hidroelectrica“ įstatus, sutarčių sudarymas priklausė išimtinei generalinio direktoriaus, o ne direktorių valdybos, kompetencijai, todėl valstybė nedalyvavo įmonės „Hidroelectrica“ sprendimų dėl sutarčių priėmimo procese.

5.1.5. *Konkurencijos iškraipymo nebuvo*

(77) Kai kurios suinteresuotosios šalys ([48]) įrodinėjo, kad nebuvo jokio tiesiogiai su jų sutartimis susijusio galimo arba faktinio konkurencijos iškraipymo dėl šių priežasčių: i) nebuvo nurodyta jokia atitinkama rinka, kurioje suteikta valstybės pagalba būtų stiprinama įmonės padėtis kitų įmonių atžvilgiu ES vidaus prekybos srityje ir ii) kaip matyti iš Herfindahlio ir Hirschmano (HHI) koncentracijos indekso, Rumunijos elektros energijos rinka nėra koncentruota.

([45]) Įmonės „AlpiqRomEnergie“, „AlpiqRomIndustrie“, „Electromagnetica“, „Energy Holding“, „Electrocarbon“, „Elsid“, „ArcelorMittal“ ir „Alro“.
([46]) Įmonė „Energy Holding“ (prekiautojas elektros energija)
([47]) Įmonės EFT, „Electromagnetica“, „Luxten-Lighting“ ir „Energy Holding“.
([48]) Įmonės EFT, „Electromagnetica“, „Luxten-Lighting“ ir „Alro“.

5.1.6. *Atrankumo nebuvo*

(78) Kai kurios iš suinteresuotųjų šalių ([49]) įrodinėjo, kad jokio tiesiogiai su jų sutartimis su įmone „Hidroelectrica“ susijusio atrankumo nebuvo, nes tokio pat ar panašaus tipo sutartys buvo sudarytos ir su kitais prekiautojais (prekiautojais elektros energija) arba buvo prieinamos kitoms rinkoje prekiaujančioms šalims (ne prekiautojams).

5.1.7. *Pakeitimų nuostatų atskiriamumo nuo pradinės sutarties nebuvo*

(79) Įmonės „Electrocarbon“ ir „Elsid“ teigė, kad sutarčių pakeitimai nuo sutarčių atskirti nebuvo. Jos taip pat darė prielaidą, kad net tokiu atveju, kai tokie sutarčių pakeitimai būtų buvę laikomi atskirais įsipareigojimais, kainų keitimai vis tiek būtų neatitikę rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio pardavėjo principo, todėl jie nebūtų buvę valstybės pagalba.

5.1.8. *Vienintelė priežastis, kodėl įmonė „Hidroelectrica“ paskelbė apie savo nemokumą, buvo siekimas išsilaisvinti nuo savo sutartinių įsipareigojimų*

(80) Kai kurie prekiautojai elektros energija ([50]) tvirtino, kad vienintelė priežastis, kodėl įmonė „Hidroelectrica“ paskelbė apie savo nemokumą, buvojos siekimas nutraukti savo sutartinius įsipareigojimus. Jos įrodinėjo, kad nors anksčiau įmonė „Hidroelectrica“ visapusiškai pasinaudojo sutartimis, ji nebuvo pasirengusi toliau gerbti prisiimtus įsipareigojimus, todėl paskelbimas apie nemokumą, regis, buvo būdas nutraukti sutartis.

5.2. **Kitų suinteresuotųjų šalių pastabos**

(81) Dėl sprendimo pradėti procedūrą įmonės „Alro“ atžvilgiu Komisija gavo pastabų iš šalių, ne tariamų pagalbos gavėjų: i) įmonės „Alro“ konkurentų pastabų ir ii) anoniminės šalies (piliečio) pastabų.

5.2.1. *Vieno iš „Alro“ konkurentų pateiktos pastabos*

(82) Vienas iš įmonės „Alro“ konkurentų įrodinėjo, kad tiek elektros energijos biržos rinkos kainos, tiek neatidėliotinų sandorių rinkos kainos buvo netinkamos lyginamosios kainos sutartims dėl elektros energijos tiekimo aliuminio rafinavimo įmonėms. Įmonės „Alro“ konkurento teigimu, aliuminio rafinavimo įmonėms reikia daugiausia remtis ilgalaikėmis ir santykinai nuspėjamomis elektros energijos tiekimo sutartimis, kad nereikėtų sustabdyti veiklos dėl didelių elektros energijos išlaidų ir būtų galima išvengti galimos rizikos, jog joms gali tekti užsidaryti dėl elektros energijos kainų ir elektros energijos gamintojų pelno.

(83) Įmonės „Alro“ konkurentas taip pat įrodinėjo, kad tarifus pagal ilgalaikes elektros energijos tiekimo sutartis palyginus su biržos ir (arba) neatidėliotinų sandorių rinkų kainomis, ir (arba) su kitais pramonės tarifais, galėjo būti iškraipyta rinkos tikrovė ir sukurtas blogas precedentas, todėl galėjo kilti gana didelis pavojus ne tik įmonei „Alro“ ir (arba) jos konkurentams, bet ir visai Europos rinkai.

(84) Be to, įmonės „Alro“ konkurentas įrodinėjo, kad turėjo būti įvertintas poveikis konkurencijai, remiantis kainomis, aliuminio rafinavimo įmonių mokėtomis už savo elektros energiją pasaulio arba bet Europos mastu. Kadangi elektros energijos kainos sudarė daugiau nei trečdalį bendrų aliuminio gamybos sąnaudų ir atsižvelgiant į tai, kad aliuminio gamintojai elektros energiją pirko šalies rinkoje ir po to dalyvavo konkurencijoje pasaulio mastu, reikėjo atlikti atitinkamą vertinimą, pagrįstą elektros energijos kainomis, aliuminio gamintojų mokėtomis visame pasaulyje. Todėl įmonės „Alro“ konkurentas tvirtino, kad atlikusi tinkamą galimo konkurencijos iškraipymo vertinimą, Komisija turėjo patikrinti, ar dėl tariamos valstybės pagalbos įmonės „Alro“ gamybos sąnaudos iš tiesų sumažėjo ir tapo mažesnės negu jos konkurentų ir tokiu būdu, įvertinus į jos Europos ir (arba) pasaulio konkurentų tarifus, įmonei „Alro“ buvo suteiktas pranašumas.

([49]) Įmonės EFT, „Luxten-Lighting“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“.
([50]) Įmonės „Alpiq RomEnergy“ ir „Alpiq RomIndustries“.

(85) Be to, įmonės „Alro“ konkurentas įrodinėjo, kad jei nėra palyginamai vadinamajai rinkos kainai nustatyti tinkamos informacijos, kainų palyginimas su sąnaudomis ir pagrįsta pelno norma galėjo būti priimtinas kaip pagrįsta kainų nustatymo metodika. Tokia pat logika galėjo būti pritaikyta vadinamajam sprendimui siūlyti kainas indeksuoti pagal Londono metalų biržos kainas. Jis taip pat teigė, kad unikaliomis aliuminio rafinavimo įmonių ypatybėmis ir klientų profiliu buvo galima objektyviai pagrįsti elektros energijos kainas, žemesnes nei elektros energijos biržos kainos, kainų susiejimą su sąnaudomis ir pagal Londono metalų biržos kainas indeksuotų kainų nustatymą.

5.2.2. *Piliečio pateiktos pastabos*

(86) Šis pilietis įrodinėjo, kad įmonė „Alro“ elektros energiją iš įmonės „Hidroelectrica“ pirko lengvatine kaina, t. y. mažesne nei rinkos kaina (pvz., OPCOM ir ANRE rinkos kainomis). Be to, šis pilietis pateikė argumentą, kad įmonei „Alro“ taikomų sutarties kainų koregavimas taikant Londono metalų biržos formule pagrįstą indeksavimo mechanizmą buvo kitų rinkoje veikiančių elektros energijos pirkėjų atžvilgiu diskriminacinis kainodaros mechanizmas.

(87) Komisija gavo to paties piliečio pastabų dėl sutarčių su prekiautojais elektros energija, kuriose teigiama, kad pagal šias sutartis buvo teikiama valstybės pagalba. Šiam argumentui pagrįsti nebuvo pateikta jokių įrodymų.

6. **RUMUNIJOS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ PASTABOS DĖL TREČIŲJŲ ŠALIŲ PATEIKTŲ PASTABŲ**

(88) Rumunijos valdžios institucijos atsakė į suinteresuotųjų šalių pateiktas pastabas. Visų pirma, Rumunijos valdžios institucijos patvirtino savo 2012 m. liepos mėn. išdėstytą nuomonę dėl įmonės „Hidroelectrica“ su prekiautojais elektros energija sudarytų sutarčių ir paaiškino, kad šios sutartys paprastai nebuvo tvirtos ilgalaikės sutartys bent dėl dviejų priežasčių: i) pirkėjas galėjo vienašališkai nutraukti bet kokias sutartis, pranešęs apie tai prieš 30 dienų ir nemokėdamas atitinkamos kompensacijos, tuo tarpu įmonė „Hidroelectrica“ to daryti negalėjo, ir ii) valandinis energijos kiekis, tiekiamas pirkėjui, galėjo būti ir buvo keičiamas pirkėjų nuožiūra.

(89) Be to, Rumunijos valdžios institucijos tvirtino, kad sudarę sutartis arba padarę jų pakeitimus, pirkėjai turėjo teisę (kuria jie iš tiesų naudojosi) didinti arba mažinti reikalingą elektros energijos kiekį pranešimais, skelbiamais likus net vos vienai dienai iki tiekimo pradžios, o tai būdinga neatidėliotiniems sandoriams.

(90) Dėl sutarčių su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ Rumunijos valdžios institucijos jokios nuomonės nepareiškė. Nurodydama priežastis, kodėl taip pasielgė, Rumunijos valdžios institucijos pridūrė, kad jos nežinojo, ar įmonės „Electrocarbon“ ir „Elsid“ užsiėmė ir didmenine prekyba elektros energija.

(91) Rumunijos valdžios institucijos taip pat pateikė gerai pagrįstas ir išsamias pastabas dėl įmonių „Alro“ ir „ArcelorMittal“ pateiktų pastabų, kuriose jos siekė pagrįsti savo išvadą, kad pagal jų sutartis valstybės pagalba nebuvo teikiama. Visų pirma, Rumunijos valdžios institucijos paaiškino, kad valstybė nedavė jokių nurodymų savo atstovams įmonės „Hidroelectrica“ direktorių valdyboje ir kad pagal Rumunijos bendrovių įstatymus valdybos nariai yra įpareigoti veikti bendrovės, o ne juos paskyrusių suinteresuotųjų šalių naudai.

(92) Rumunijos valdžios institucijos teigė, kad įmonė „Alro“ gaudavo pačios įmonės „Hidroelectrica“ pagamintą produkciją, todėl pelningumas turėjo būti skaičiuojamas tik remiantis įmonės „Hidroelectrica“ gamybos sąnaudomis. Rumunijos valdžios institucijos taip pat aiškiai konstatavo, kad įmonė „ArcelorMittal“ yra antra pagal dydį Rumunijos elektros energijos vartotoja po įmonės „Alro“, ir paaiškino, kad apie elektros energiją galima pasakyti tą patį, kaip ir apie bet kokį kitą produktą – kuo didesnis kiekis perkamas, tuo mažesnė sutarties kaina.

(93) Be to, Rumunijos valdžios institucijos patvirtino įmonės „ArcelorMittal“ pateiktas pastabas apie tai, kad kaip pranešė ANRE, vidutinė elektros energijos kaina, kurią mokėjo pramoniniai vartotojai, kurių paklausa buvo apie 150 000 MWh per metus, buvo tik 11 RON už MWh didesnė už kainą, kurią įmonė „ArcelorMittal“ mokėjo 2010 m. Šiam skirtumui paaiškinti valdžios institucijos pasitelkė šiuos argumentus: i) tiekiant elektros energiją šiame tiesiniame profilyje, elektros energijos tiekėjui suteikiama galimybė optimizuoti savo gamybos sąnaudas; ii) gerokai sumažinamos techninės priežiūros sąnaudos; iii) sumažinamas tiek atsitiktinių gamybos sustabdymų skaičius, tiek jų trukmė; iv) gerokai sumažinamas elektros energijos rinkos disbalansas, o koeficientas taip pat rodė elektros energijos įsigijimo sąnaudų sumažėjimą.

(94) Vertindama įmonės „Alro“ konkurento pateiktas pastabas, Rumunijos valdžios institucijos visiškai sutiko su jo pozicija ir pritarė jo nuomonei, pagal kurią Europos aliuminio gamintojas konkuravo su bet kuriuo kitu pasaulio aliuminio gamintoju. Be to, Rumunijos valdžios institucijos įrodinėjo, kad sutartimi su įmone „Alro“ konkurencija pasaulinėje aliuminio rinkoje iškraipoma nebuvo.

(95) Rumunijos valdžios institucijos taip pat įrodinėjo, kad finansiniu požiūriu, bet koks racionalus elektros energijos gamintojas, atsižvelgdamas į specifines aliuminio gamintojo charakteristikas, būtų pasiūlęs aliuminio gamintojui geresnius už OPCOM-PCCB arba neatidėliotinų sandorių rinkos tarifus. Jos taip pat paaiškino, kad kaina neatidėliotinų sandorių rinkoje nebūtų buvusi tinkamu lyginamuoju dydžiu ilgalaikei sutarčiai, sudarytai su pramoniniu vartotoju. Kainos pagal dvišales sutartis, kurioje numatytos palankios mokėjimo sąlygos ir kuriose nurodyti dideli elektros energijos kiekiai nuspėjamame suvartojamo kiekio diapazone, turėjo būti daug mažesnės nei elektros energijos kainos neatidėliotinų sandorių rinkoje.

(96) Piliečių pateiktų pastabų klausimu, Rumunijos valdžios institucijos tvirtino, kad jos buvo nepagrįstos. Dėl piliečio teiginio apie tai, kad įmonei „Alro“ taikytos kainos buvo mažesnės už kainas, Rumunijoje taikytas lygiaverčiams sandoriams, Rumunijos valdžios institucijos paaiškino, kad pilietis visiškai nekreipė dėmesio į kainų svyravimą, pagrįstą specifiniais kiekvieno sandorio elementais (t. y. dideliais elektros energijos kiekiais ir numatytu suvartojimo diapazonu, labai aukštu nuspėjamumo lygiu ir pardavėjui palankiomis finansinėmis sąlygomis).

(97) Į piliečio pateiktą antrą argumentą apie tai, kad įmonei „Alro“ suteikta galimybe koreguoti kainas pagal Londono metalų biržos formulę buvo diskriminuojami kiti elektros energijos rinkos dalyviai, Rumunija atsakė taip: i) ši praktika buvo leidžiama pagal Rumunijos teisės aktus visą laiką, kol įmonė „Hidroelectrica“ gavo pelną pagal atitinkamą sutartį, ii) susitarimas buvo pardavėjo ir pirkėjo, kurie dalijosi pardavus aliuminį gautą pelną, partnerystės forma.

7. **VERTINIMAS**

7.1. **Valstybės pagalbos buvimas**

(98) Remiantis SESV 107 straipsnio 1 dalimi, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai. Tam, kad aptariama priemonė būtų laikoma valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje, ji turi atitikti visas šias sąlygas.

(99) Todėl būtina įvertinti, ar, Rumunijai įstojus į Europos Sąjungą, pagal nagrinėjamas sutartis buvo teikiama valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį įmonės „Hidroelectrica“ parduodamos elektros energijos pirkėjams, t. y. įmonėms „Alpiq RomEnergie“, „Alpiq RomIndustries“, EFT, „Electrica“, „Electromagnetica“, „Energy Holding“, EURO-PEC, „Luxten-Lighting“, „Alro“, „ArcelorMittal“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“.

(100) Taip būtų tik tuo atveju, jeigu, be kitų SESV 107 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygų, nagrinėjamos sutartys būtų palankios tam tikriems pirkėjams ir pagal jas jie galėtų įgyti didesnį ekonominį pranašumą, negu įgytų normaliomis rinkos sąlygomis, o jeigu taip, tik tuo atveju, jeigu šis pranašumas, įgyjamas dėl sutarčių ir vėlesnių jų pakeitimų, galėtų būti siejamas ne tik su Rumunijos valstybės ištekliais, bet ir jos veiksmais, nurodymais arba lemiama įtaka, o ne su nepriklausomais komerciniais įmonės „Hidroelectrica“ sprendimais.

(101) Pagal Sprendimą *Budapesti Erömü* ([51]), valstybės pagalbos priemonės, pradėtos taikyti iki įstojimo ir toliau taikomos po įstojimo, turėtų būti laikomos esama pagalba arba, įstojus, nauja pagalba. Kad šios priemonės galėtų būti laikomos esama pagalba, jos turėtų būti aiškiai išvardytos valstybės narės stojimo į Europos Sąjunga akte; šiuo atveju – Rumunijos ir Bulgarijos stojimo į Europos Sąjungą sutarties (toliau – stojimo aktas) V priede ([52]). Stojimo akto V priede šios sutartys aiškiai išvardytos nebuvo. Atsižvelgiant į tai, kad sutartys buvo tebetaikomos po įstojimo dienos, jos galėtų būti laikomos tik nauja pagalba, todėl atsižvelgiant į minėtą teismų praktiką, turi būti vertinamos nuo įstojimo dienos (2007 m. sausio 1 d., atsižvelgiant į keturias sąlygas, nustatytas SESV 107 straipsnio 1 dalyje.

([51]) Sprendimas *Budapesti Erömü prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-80/06 ir T-182/09, 50–62 punktai.
([52]) OL L 157, 2005 6 21, p. 96.

Todėl Komisija turėtų įvertinti sutartis, kaip galimas naujas pagalbos priemones, nuo Rumunijos įstojimo į ES 2007 m. sausio 1 d. Tas vertinimas negali būti grindžiamas aplinkybėmis, susiklosčiusiomis tuo metu, kai buvo sudarytos sutartys (žr. 19 konstatuojamąją dalį), visų pirma siekiant nuspręsti, ar nagrinėjamų sutarčių sudarymo metu jų kainos atitiko rinkos kainas. Todėl tokios aplinkybės nebus toliau vertinamos.

7.2. **Galimo ekonominio pranašumo, palyginti su rinkos sąlygomis, vertinimas**

(102) Siekiant nustatyti, ar kainos ir sąlygos, kuriomis įmonė „Hidroelectrica“ tiekė elektros energiją tariamiems pagalbos gavėjams, kitu atveju Rumunijos rinkoje nuo 2007 m. nebūtų taikomos, Komisija pirmiausia turi rasti tinkamą lyginamąją kainą, kuri atspindėtų rinkos kainą, i) taikomą laikotarpiu, kai Rumunijai įstojus į ES galiojo nagrinėjamos sutartys, ir ii) laikotarpiu, kuriuo Komisija pradėjo oficialią procedūrą dėl šių sutarčių.

7.2.1. *Ekonominis pranašumas, palyginti su rinkos sąlygomis*

(103) Vertindama, ar ekonominis pranašumas buvo, ar ne, Komisija atskaitos tašku pasirenka rinkos dalyvį, kuriam taikomi panašūs įsipareigojimai, kaip įmonės „Hidroelectrica“, kuris turi tokias pat galimybes ir susiduria su tokiomis pat teisinėmis ir ekonominėmis sąlygomis, kokios yra susiklosčiusios Rumunijoje nagrinėjamu laikotarpiu, atsižvelgdama į rinkos dalyvio apribojimus ir komercinius tikslus ([53]). Jeigu valstybės pagalbos buvo faktas turi būti atmestas, valstybei priklausanti įmonė, parduodama savo produktus, privalo elgtis kaip privatus rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis veiklos vykdytojas, siekiantis kuo labiau padidinti pajamas arba sumažinti nuostolius. Kitaip tariant, nederamo ekonominio pranašumo, kuris gali būti suteiktas pagal komercinę valstybei priklausančio tiekėjo tiekimo sutartį, buvimo vertinimas apima vertinimą, ar valstybei nepriklausantis tiekėjas būtų taip pat pasielgęs panašiomis aplinkybėmis.

(104) Taip pat, kadangi iš valstybės nustatytų elektros energijos tarifų ir aukštesnių laisvosios rinkos kainų skirtumų pirmojo nagrinėjimo metu buvo galima matyti, kad tai valstybės pagalba, dėl objektyvių priežasčių vis dar gali būti įmanoma nuspręsti, kad esant tokiems nagrinėjamose sutartyse nurodytiems kainų lygiams elektros energijos pirkėjai negali įgyti ekonominio pranašumo, palyginti su rinkos sąlygomis ([54]). Galiausiai, nagrinėdama valstybės pagalbos, apibrėžiamos kaip elektros energijos kainos, didesnės už taikomas rinkos sąlygomis, taikomos elektros energijos rinkose pagal sudėtingus rinkos parametrus, galimybę, Komisija gali teisėtai remtis specialiais metodais arba ekonominiais modeliais, kad nustatytų, kiek sutarčių kainos skiriasi nuo rinkos kainų ([55]).

(105) Iš esmės, kaina dėl sutarčių buvo kasmet tikslinama, ją didinant palyginti su sutartyje nustatyta kaina, arba kasmet nustatoma dėl kelių sutarčių, išskyrus su įmone „Alro“ susijusį atvejį, kai faktinė metinė kaina buvo nustatyta taikant sutartinę indeksavimo formulę. Todėl buvo ekonominis pranašumas, ar ne, faktas įvertintas pagal kiekvienus tyrimo metus nuo 2007 m. sausio 1 d.

— Sutartys su prekiautojais elektros energija, elektrodų gamintojais ir įmone „Alro“

(106) Kaip aprašyta 24–35 konstatuojamosiose dalyse, 2007–2010 m. Komisija išnagrinėjo keletą Rumunijos elektros energijos rinkos segmentų. Siekiant palyginti panašų su panašiu, tikslinga išnagrinėti artimiausius ir tinkamiausius lyginamuosius rodiklius kainoms, numatytoms sutartyse nagrinėjamuoju laikotarpiu, palyginti.

(107) Gerai veikiančiose elektros energijos rinkose, kuriose taikomas tinkamas likvidumas ir priemonės, leidžiančios prognozuoti elektros energijos, kuri bus tiekiama ateityje, kainas, momentinės kainos yra geras rinkos kainų rodiklis arba apytikslė reikšmė, todėl jas galima naudoti kaip lyginamuosius rodiklius kainų lygiams konkrečiose sutartyse įvertinti. Tačiau šiuo atveju, atsižvelgiant į tai, kad 2007 m. Rumunijoje vis dar gana didelė paklausos dalis buvo tenkinama taikant reguliuojamus tarifus, į nedidelį OPCOM prekybos platformų likvidumą 2007–2010 m. laikotarpiu, į elektros energijos kiekius, priklausančius nuo nagrinėjamų sutarčių, į tai, kad buvo sukurtos OPCOM administruojamos elektros energijos biržos, kaip atitinkamos antimonopolinės rinkos, kurioje nebūtų galima piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi (30, 31 ir 34 konstatuojamosios dalys), ir atsižvelgiant į trečiųjų šalių pateiktas pastabas (60–63 konstatuojamosios dalys), remiantis *prima facie* negalima teigti, kad momentinės kainos arba kainos OPCOM-PCCB platformoje gali būti laikomos galimo ekonominio pranašumo rinkos kainų požiūriu buvimui įvertinti tinkamais lyginamaisiais rodikliais.

([53]) Žr. 39 išnašoje nurodytą teismų praktiką, 69–89 punktus.
([54]) 2014 m. vasario 4 d. Komisijos sprendimas 2014/456/ES dėl Ispanijos taikytos valstybės pagalbos priemonės Nr. SA.21817 (C 3/07) (ex NN 66/06) „Ispanijos elektros energijos tarifai. Vartotojai“ (OL L 205, 2014 7 12, p. 25), 113–120 konstatuojamosios dalys.
([55]) Sprendimas *Budapesti Erömü prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-80/06 ir T-182/09, 104–114 punktai.

(108) Todėl Komisija atsisakė remtis vidutinėmis OPCOM kainomis, kaip lyginamaisiais rodikliais įmonės „Hidroelectrica“ sutarčių kainoms palyginti, kuriomis ji grindė abejones, išreikštas savo atitinkamame sprendime pradėti procedūras dėl ekonominio pranašumo buvimo pagal dešimt sutarčių su prekiautojais elektros energija ir dvi su elektrodų gamintojais. Atlikus tyrimą nustatyta, kad prekyba tokiose platformose kaip OPCOM, vykdoma trumpesniais laikotarpiais ir standartinėmis sąlygomis bei kitos paros prekybos arba vienerių metų ar trumpesnių laikotarpių pagrindu, arba siekiant suteikti papildomas ar balansavimo paslaugas elektros energijos tinklo operatoriui, negali būti vertinamos kaip tinkama alternatyva nagrinėjamoms individualioms įmonės „Hidroelectrica“ sutartims konkrečiomis Rumunijos rinkos aplinkybėmis, buvusiomis svarstomuoju laikotarpiu. Dėl aptariamų sutarčių buvo deramasi tiesiogiai, siekiant suderinti konkrečius pirkėjo ir pardavėjo tiekimo poreikius ir išlaikyti lankstumą, kurį išlaikyti buvo neįmanoma kituose rinkos segmentuose. Todėl siekiant nustatyti ekonominio pranašumo, palyginti su rinkos sąlygomis, buvimo faktą, taip pat būtina išnagrinėti kituose rinkos segmentuose buvusias sąlygas, kurios Rumunijoje buvo 2007 m. ir vėliau, net jei jos ir nebuvo nurodytos sprendimuose pradėti procedūrą.

(109) Reguliuojamoje rinkoje, kurioje įmonė „Hidroelectrica“ veiksmingai tiekė apytikriai vieną penktadalį savo produkcijos faktinių aplinkybių metu (31 konstatuojamoji dalis), iš palyginimo su reguliuojamomis kainomis, kurias įmonė „Hidroelectrica“ kasmet nustatydavo remdamasi tinkamomis finansuoti sąnaudomis ir elektros energijos reguliavimo institucijos ANRE nustatyta grąžos norma, matyti, kad 2007–2010 m. laikotarpiu visos nagrinėjamos sutarčių kainos buvo nuolat gerokai didesnės už reguliuojamas kainas (26 konstatuojamoji dalis ir 1 priedas). Todėl įmonei „Hidroelectrica“ ekonomiškai buvo naudinga toliau tiekti visiems tariamiems pagalbos gavėjams, kurių atžvilgiu nuo 2007 m. vykdomos dabartinės procedūros, nes svarstomos sutartys buvo pelningesnės, negu sutartys, pagal kurias energija buvo tiekiama reguliuojamose rinkose. Bet kuriuo atveju ir lyginant su teorine reguliuojamoje rinkoje tiekiamų elektros energijos kiekių alternatyva, įmonė „Hidroelectrica“ negalėjo panorėjusi pereiti nuo savo elektros energijos tiekimo pagal nagrinėjamas sutartis prie tiekimo reguliuojamoje rinkoje, nes ANRE buvo *ex ante* nustačiusi reguliuojamoje rinkoje tiekiamus elektros energijos kiekius.

(110) Tą patį galima pasakyti, *mutatis mutandis*, apie rinkos sąlygas balansavimo ir kitos paros rinkose. Atsižvelgiant į įmonės „Hidroelectrica“ gamybos, iš dalies pagrįstos pagal poreikį valdoma elektros energijos gamyba ir mažomis ribinėmis sąnaudomis, ypatybes, galima teigti, kad įmonė „Hidroelectrica“ galėjo retkarčiais gauti didesnes pajamas, pereidama nuo savo elektros energijos tiekimo pagal nagrinėjamas sutartis prie tiekimo kitos paros ir balansavimo rinkose, kuriose dėmesys visų pirma sutelkiamas į elektros energijos tiekimą piko metu, kai jos kainos gerokai padidėja. Tačiau dėl įvairių priežasčių tuose rinkos segmentuose vyravusios rinkos sąlygos ir kainos negali būti laikomos tipiškomis rinkos sąlygomis ir kainomis, su kuriomis būtų galima palyginti nagrinėjamas sutartis, siekiant nustatyti, ar pagal jas pirkėjams buvo suteiktas ekonominis pranašumas.

(111) Visų pirma akivaizdu, kad įmonė „Hidroelectrica“ tiekė elektros energiją šiuose rinkos segmentuose ir 2007–2010 m., nors ir ribota apimtimi, kuri sudarė apytikriai mažiau kaip 10 % jos pardavimo apimties (31 konstatuojamoji dalis). Svarbu tai, ar tokios rinkos galėjo būti tinkama alternatyva racionaliam veiklos vykdytojui, veikusiam taip, kaip veikė įmonė „Hidroelectrica“, ir nusistačiusiam 63 % savo pardavimo apimties (pardavimo apimties, kurią 2007–2010 m. įmonė „Hidroelectrica“ pasiekė pagal dvišales sutartis), tikslą.

(112) Prekyba tuose rinkos segmentuose pasižymėjo skirtingomis ypatybėmis, dėl kurių buvo neįmanoma nustatyti, ar rinkos sąlygos tinkamos visai Rumunijos rinkai, ar ilgalaikėms įmonės „Hidroelectrica“ sutartims. Iš tiesų, balansavimo arba pagalbines paslaugas elektros energijos gamintojai perdavimo sistemos operatoriui teikė remdamiesi nenuspėjama paklausa ir vienintelio pirkėjo paklausos modeliais. Tiekimas kitos paros rinkoje taip pat reiškia kasdien nenuspėjamas kainas ir kiekius. Kitaip tariant, nagrinėjamos sutartys, net neatsižvelgiant į jų nuostatas ir darant prielaidą, kad jas buvo galima segmentuoti į kasmet peržiūrimų sutarčių seką, negali būti lyginamos su 365 vienadienių to paties laikotarpio sutarčių seka. Nė vienas iš alternatyvių rinkos segmentų nebūtų užtikrinęs pajamų nuspėjamumo ir stabilumo, kurio reikėjo įmonei „Hidroelectrica“, arba suderinamumo su įmonės „Hidroelectrica“ gamybos ypatumais ir investicijų planu (13–15 konstatuojamosios dalys).

(113) Galiausiai iš tiesų, bendri kiekiai, kuriais 2007–2010 m. laikotarpiu kasmet prekiavo visi Rumunijos tiekėjai ir atitinkami pirkėjai kitos paros ir balansavimo rinkose, visada kartu sudarė mažesnį kiekį, negu metinis pagal nagrinėjamas sutartis tiekiamas kiekis (žr. 30, 31 ir 38 konstatuojamąsias dalis). Tuo metu nė vienas iš rinkos segmentų nebuvo pakankamai pajėgus ir likvidus, kad galėtų panaudoti pardavimo pagal nagrinėjamas sutartis apimtis. Kitaip tariant, net remiantis nerealistiška prielaida, kad įmonė „Hidroelectrica“ galėjo pakeisti visus

Rumunijos gamintojus ir pardavėjus viename arba abiejuose rinkos segmentuose, jai vis tiek būtų reikėję rasti daugiau aptariamų kiekių pirkėjų. Todėl tuose gana nišiniuose rinkos segmentuose, nepriklausomai nuo jų apimties, taikomos sąlygos ir kainos, negalėjo būti naudojamos kaip lyginamasis rodiklis įmonės „Hidroelectrica“ kainoms pagal ilgalaikes sutartis patikimai ir objektyviai palyginti.

(114) Įvertinus tokias esmines sutarčių ypatybes, kaip tiekimo lankstumas, pagal sutartis numatytos ilgos trukmės ir kiekiai, ir konkrečias Rumunijos rinkos aplinkybes svarstomuoju laikotarpiu, artimiausi lyginamieji rodikliai, pagal kuriuos buvo galima nustatyti galimą ekonominio pranašumo, palyginti su Rumunijos rinkos sąlygomis, buvimą, buvo kainos, dėl kurių buvo susitarę stambūs vartotojai, sudarę individualias tiesiogines sutartis negriežtomis ir iš anksto nustatytomis sąlygomis. Todėl tikslinga išanalizuoti, ar nagrinėjamų sutarčių kainos atitiko kitų Rumunijos tiesioginių sutarčių rinkos pardavėjų kainas. 35–38 konstatuojamosiose dalyse pirmiau aprašytas duomenų rinkinys, kuriame buvo nurodytos tiesioginės dvišalės sutartys, galiojusios tuo pat metu kaip ir nagrinėjamos sutartys, yra tinkamiausias pagrindas, kuriuo šiuo atveju gali naudotis Komisija sutarčių kainoms, nustatytoms prekiautojams elektros energija įmonėms „Alro“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“, palyginti. Todėl Komisija šias kainas palygino su kainomis, gautomis iš duomenų rinkinio, remdamasi laikotarpiu nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2010 m. pabaigos.

— Sutartys su ArcelorMittal

(115) Išnagrinėjusi dvi 2009 ir 2010 m. įmonės „Hidroelectrica“ su įmone „ArcelorMittal“ OPCOM-PCCB rinkoje sudarytas sutartis, Komisija nemano, kad dviejų prekiautojų OPCOM-PCCB rinkoje pateiktuose lygiagrečiuose pasiūlymuose nurodytos kainos, kuriomis remiamasi atitinkamame sprendime pradėti procedūrą, yra tinkamosios lyginamosios kainos dėl toliau nurodytų priežasčių.

— Kalbant apie 2009 m. sutartį pažymėtina, kad nė vienas iš OPCOM rinkoje pateiktų lygiagrečių pasiūlymų nebuvo tikrai atitinkantis reikalavimus. Prieš įmonės „ArcelorMittal“ pasiūlymą parduodant aukcione, įmonė „Energy Holding“ atsiėmė savo lygiagretų pasiūlymą, kuriame buvo nurodytas toks pat laikotarpis, kiekis ir tiekimo sąlygos ([56]). Kitas įmonės„Petprod“ pateiktas pasiūlymas buvo nepriimtinas lyginamosios analizės reikmėms, nes jame nurodyta tik pusė kiekio, kurį siūlė nupirkti įmonė „ArcelorMittal“,

— Kalbant apie 2010 m. sutartį pažymėtina, jog iš lygiagrečius pasiūlymus pateikusių dviejų prekiautojų finansinių duomenų buvo matyti, kad jie nebūtų sugebėję kompensuoti nuostolių, jeigu būtų nesugebėję perparduoti didelio elektros energijos kiekio, kurį jie ketino įsigyti iš įmonės „Hidroelectrica“ – tikrasis šių dviejų prekiautojų 2010 m. tikslas buvo perparduoti elektros energiją įmonei „ArcelorMittal“ aukštesne kaina. Iš tikrųjų abu pasiūlymai buvo atsiimti iškart po to, kai 2010 m. gruodžio 29 d. įmonė „Hidroelectrica“ priėmė įmonės „ArcelorMittal“ pasiūlymą, o tai rodo, kad minimi prekiautojai tikėjosi parduoti šiuos kiekius tik įmonei „ArcelorMittal“, o ne kitiems klientams ([57]).

(116) Jei nėra panaudota visiškai palyginamų sutarčių, vidutinės OPCOM-PCCB rinkos kainos nėra dviem sutartims su įmone „ArcelorMittal“ tinkamas lyginamasis rodiklis, nes elektros energijos kiekis, kuriuo buvo prekiaujama OPCOM rinkoje, buvo ribotas, o veiksmingai sudaromi sandoriai buvo nesulyginami.

(117) Nepaisant sprendime pradėti procedūrą pateiktos preliminarios nuomonės ir atsižvelgiant į įmonės „ArcelorMittal“ pirktus didelius elektros energijos kiekius, į tai, kad įmonė „ArcelorMittal“ buvo patikimas ir finansiškai stabilus įmonės „Hidroelectrica“ klientas, ir į tai, kad nei du prekiautojų pateikti lygiagretūs pasiūlymai, nei vidutinės OPCOM-PCCB rinkos kainos, nebuvo dviem sutartims su įmone „ArcelorMittal“ tinkamas lyginamasis rodiklis, Komisija mano, kad geriausias rodiklis lyginamai kainai, skirtai palyginimo reikmėms, būtų kitoms sutartims, nurodytoms duomenų rinkinyje, naudojamas rodiklis. Todėl, atsižvelgdama į pastabas, gautas atsakant į sprendimą pradėti procedūrą, Komisija modifikavo savo analizę ir išnagrinėjo šias dvi sutartis su įmone „Arcelor-Mittal“ remdamasi tuo pačiu duomenų rinkiniu, kuris naudojamas ilgalaikėms sutartims palyginti.

([56]) Įmonės „ArcelorMittal“ pasiūlymą įmonė „Hidroelectrica“ aukcione pirko 2009 m. gruodžio 23 d., o įmonė „Energy Holding“ savo pasiūlymą atsiėmė 2009 m. gruodžio 22 d.

([57]) Du lygiagretūs įmonių „Arelco“ ir „Petroped“ pasiūlymai buvo atsiimti atitinkamai 2010 m. gruodžio 20 ir 30 d.

— Komisijos atlikta ilgalaikių sutarčių kainų ekonometrinė analizė

(118) Gerai veikiančiose elektros energijos rinkose, kuriose taikomas tinkamas likvidumas ir priemonės, leidžiančios prognozuoti elektros energijos, kuri bus tiekiama ateityje, kainas, momentinės kainos yra geras rinkos kainų rodiklis arba apytikslė reikšmė, todėl jas galima naudoti kaip lyginamuosius rodiklius kainų lygiams konkrečiose sutartyse įvertinti. Tačiau šiuo atveju, atsižvelgiant į tai, kad 2009 m. Rumunijoje vis dar gana didelė paklausos dalis buvo tenkinama taikant reguliuojamus tarifus, taip pat į nedidelį OPCOM prekybos platformų likvidumą 2007–2010 m. laikotarpiu ir į tai, kad OPCOM administruojamos elektros energijos elektros biržos numatytos kaip atitinkama antimonopolinė rinka, kurioje nebūtų galima piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi, vertinant galimą ekonominį pranašumą rinkos kainų požiūriu reikėtų remtis kitais tinkamais lyginamaisiais rodikliais.

(119) Todėl Komisija naudojosi Rumunijos valdžios institucijų pateiktu duomenų rinkiniu, laikydama jį geriausiu turimu įrodymų šaltiniu, atskleidžiančiu rinkos sąlygas Rumunijoje. Duomenų rinkinyje pateikta informacija, kurios pakanka, kad Komisija galėtų išanalizuoti Rumunijos elektros energijos rinkos sąlygas nagrinėjamuoju laikotarpiu, kaip nurodyta 36 ir 37 konstatuojamosiose dalyse. Remdamasi šiuo duomenų rinkiniu, Komisija atliko ekonometrinę analizę, siekdama apytiksliai apskaičiuoti lyginamąsias kainas, pagrįstas elektros energijos tiekimo sutartimis, galiojusiomis tuo pat metu kaip ir nagrinėjamos įmonės „Hidroelectrica“ sutartys nagrinėjamuoju laikotarpiu. Ekonominių modelių naudojimas galimų pranašumų, palyginti su rinkos sąlygomis, kiekybiniam įvertinimui atlikti atitinka tokį precedentą sudėtingomis rinkos sąlygomis (104 konstatuojamoji dalis), koks nagrinėjamas Rumunijoje nuo 2007 m. (24–38 ir 107 konstatuojamosios dalys). Visas ir išsamus techninis ekonometrinės analizės ir jos rezultatų aprašymas pateiktas II priede.

(120) Kadangi nebuvo tikslaus orientacinio rodiklio, kuriuo remiantis būtų galima nustatyti rinkos sąlygas, siekiant įsitikinti, ar nagrinėjamose sutartyse buvo nustatytos rinkos lygį viršijusios kainos, darant konservatyvias prielaidas, t. y. atsižvelgiant į svarbius neigiamus nuokrypius nuo apskaičiuotos rinkos kainos, lyginamosios rinkos kainos buvo apskaičiuotos kaip pakaitinis rodiklis. Remdamasi šiuo konservatyviu požiūriu, Komisija atliko 2007–2010 m. įmonės „Hidroelectrica“ sutarčių kainų ir metinės lyginamosios rinkos kainos palyginimą. Šis palyginimas buvo atliktas remiantis vieneriais metais, nes nepaisant atitinkamų sutarčių nuostatų, pardavimo kainos faktiškai buvo keičiamos kasmet ([58]).

(121) Iš analizės matyti, kad tik trys tariami pagalbos gavėjai turėjo naudos iš kainų, kurios buvo mažesnės už kainas, patenkančias į intervalą, kuriame jos galėjo būti laikomos atitinkančiomis lyginamąją rinkos kainą:

— kiekvienais 2007–2010 m. laikotarpio metais įmonių „Electrocarbon“ ir „Elsid“ sutarčių kainos buvo mažesnės už atitinkamų metų lyginamąją rinkos kainą,

— įmonės „Luxten-Lighting“ sutartyse šis skirtumas didesnis už lyginamąją kainą tik 2008 ir 2009 m.

(122) Iš analizės matyti, kad kainos, kurias 2007–2010 m. laikotarpiu įmonė „Hidroelectrica“ taikė devyniose sutartyse, t. y. sutartyse su įmonėmis „Alpiq RomIndustries“, „Alpiq RomEnergie“, EFT, „Electromagnetica“, „Energy Holding“, „euro-Pec“, „Electrica“, „ArcelorMittal“ ir „Alro“, visiškai atitiko lyginamąją rinkos kainą. Sutarties su įmone „Luxten-Lighting“ kainos, taikytos 2007 ir 2010 m., daug nesiskiria nuo kainų pagal kitas tiesiogines sutartis, sudarytas Rumunijos rinkoje.

(123) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad visu nagrinėjamu laikotarpiu pagal sutartis su įmonėmis „Alpiq RomIndustries“, „Alpiq RomEnergie“, EFT, „Electromagnetica“, „Energy Holding“, „euro-Pec“, „Electrica“, „ArcelorMittal“ ir „Alro“, taip pat 2007 ir 2010 m. – su įmone „Luxten-Lighting“, nederamo ekonominio pranašumo, palyginti su rinkos sąlygomis, suteikta nebuvo.

(124) Tuo labiau, atlikus empirinę analizę nustatytos trys sutartys, kuriose nurodytos kainos neatitinka lyginamosios kainos, būtent įmonių „Hidroelectrica“ ir „Luxten-Lighting“ sutartis dėl 2008 ir 2009 m. ir sutartys su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ dėl 2007–2010 m. laikotarpio.

(125) Atsižvelgiant į tai, kad išdėstyta, įmonės „Hidroelectrica“ sprendimas palikti galioti sutartis su įmonėmis „Elsid“, „Electrocarbon“ ir „Luxten-Lighting“, nelaikytinas racionalaus rinkos dalyvio sprendimu, nes sutarčių su įmone „Luxten-Lighting“ dėl 2008 ir 2009 m. ir su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ dėl 2007–2010 m. laikotarpio kainos, darant konservatyvias prielaidas (II priedas), kaip manoma, būtų žemesnės už rinkos kainas. Todėl įmonės „Hidroelectrica“ sutartimis įmonei „Luxten-Lighting“ nederamas ekonominis pranašumas buvo suteiktas 2008–2009 m. o įmonėms „Electrocarbon“ ir „Elsid“ – 2007–2010 m.

([58]) Žr. šio sprendimo I priedą.

(126) Iš to matyti, kad įmonės „Hidroelectrica“ sutartys su įmone „Luxten-Lighting“ dėl 2008 ir 2009 m. ir su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ dėl 2007–2010 m. laikotarpio, matomai buvo palankios pirkėjams, nes pagal jas jie galėjo įgyti didesnį nederamą ekonominį pranašumą, negu įgytų normaliomis rinkos sąlygomis, todėl negalima atmesti galimybės, kad pagal sutartis galėjo būti suteikta valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje.

(127) Todėl atsižvelgiant į 120 konstatuojamojoje dalyje aprašytos Komisijos atliktos ekonometrinės analizės išvadas, būtina toliau analizuoti, ar įmonių „Luxten-Lighting“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“ atžvilgiu įvykdyta viena iš visų kitų valstybės pagalbos buvimo sąlygų.

7.3. **Valstybės ištekliai ir priskirtinumas valstybei**

(128) Atsižvelgiant į tai, kad 80 % įmonės „Hidroelectrica“ akcijų priklauso valstybei ir kad dėl galimo apyvartos sumažėjimo sumažėtų Rumunijos, kaip akcininkės, turimi ištekliai, Komisija gali daryti išvadą, kad pardavus elektros energiją pagal tris sutartis su įmone „Luxten-Lighting“ dėl 2008–2009 m. laikotarpio bei su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ dėl 2007–2010 m. laikotarpio gautos pajamos arba jų sumažėjimas yra susiję su valstybės ištekliais, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje.

(129) Tačiau ta pati išvada nebūtinai yra pagrįsta vertinant komercinių įmonės „Hidroelectrica“ sprendimų dėl kainų ir iš pardavimo gautų pajamų, gautų pagal tris sutartis su įmonėmis „Luxten-Lighting“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“ po 2007 m. sausio 1 d., priskirtinumą Rumunijos valstybei. Iš tiesų, vien tai, kad kainas nustatė valstybinė įmonė „Hidroelectrica“, kurios didžiąją dalį akcijų kontroliavo Rumunijos valstybė, taikydama nagrinėjamas sutartis, nėra pakankama priežastis daryti išvadą, kad šie sprendimai priskirtini Rumunijos valstybei.

(130) Iš tikrųjų, 2007 m. sausio 1 d. galiojo visos trys sutartys (19 konstatuojamoji dalis, I priedas). Komisija nėra kompetentinga nustatyti, ar išvada, kad trys nagrinėjamos 2002 ir 2004 m. sutartys ir bet kokie pakeitimai laikotarpiu iki Rumunijos įstojimo į ES buvo priskirtini Rumunijos valstybei, arba įvertinti rinkos aplinkybes, kuriomis šios sutartys buvo pasirašytos arba iš dalies pakeistos iki atitinkamos datos (101 konstatuojamoji dalis). Todėl įmonės „Hidroelectrica“ sprendimai, kuriuos Komisija kompetentinga vertinti, yra tokie:

— oficialus arba numanomas sprendimas po 2007 m. sausio 1 d. palikti galioti į Rumunijos įstojimo į ES sudarytas pardavimo sutartis ir

— bet kokie sprendimai iš esmės keisti sutarties sąlygas po Rumunijos įstojimo į ES, ypač sprendimai iš dalies pakeisti sutarčių kainas.

(131) Šiuo atžvilgiu, net jei Rumunijos valstybė būtų galėjusi kontroliuoti įmonės „Hidroelectrica“ politiką ir daryti lemiamą įtaką jos sprendimams, negalima automatiškai daryti prielaidos, jog dėl to, kad buvo paliktos galioti sutartys su įmone „Luxten-Lighting“ 2008–2009 m. bei su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ 2007–2010 m. laikotarpiui, taip pat iš dalies pakeistos sutarties kainos, ji iš tiesų vykdė tą kontrolę.

(132) Remiantis atitinkama teismų praktika ([59]), būtina išnagrinėti tiek klausimą, ar Rumunijos valdžios institucijos gali būti laikomos vienaip ar kitaip dalyvavusiomis paliekant galioti nagrinėjamas sutartis ir keičiant sutartines kainas, tiek mažą tikimybę, kad jos nedalyvavo priimant šiuos sprendimus. Šiuo tikslu priskirtinumą Rumunijos valstybei galima numanyti iš kai kurių rodiklių, matomų iš aplinkybių ir konteksto, kuriems esant įmonė „Hidroelectrica“ tiekė elektros energiją įmonei „Luxten-Lighting“ 2008–2009 m. bei įmonėms „Electrocarbon“ ir „Elsid“ po 2007 m.

(133) Visų pirma, remiantis atitinkama teismų praktika, trijų vykdomų sutarčių galiojimo pratęsimo ir sutarčių kainų pakeitimai 2007 m. galėtų būti priskirtini Rumunijai i) jeigu įmonė „Hidroelectrica“ nebūtų galėjusi priimti sprendimų šiais klausimais neatsižvelgdama į valdžios institucijų reikalavimus arba ii) jeigu įmonė „Hidroelectrica“ būtų turėjusi atsižvelgti į Vyriausybinės arba kelių ministerijų institucijos parengtas direktyvas. Panašiai, taip pat turėjo būti atsižvelgta į: iii) tai, ar įmonė „Hidroelectrica“ integruota į viešojo administravimo struktūras, iv) jos veiklos pobūdį ir šios veiklos vykdymą rinkoje įprastomis konkurencijos su privačiais veiklos vykdytojais sąlygomis, v) įmonės „Hidroelectrica“ teisinę padėtį pagal viešąją teisę arba įprastą bendrovių teisę, vi) valdžios

([59]) Sprendimo *Prancūzijos Respublika prieš Komisiją (Stardust Marine)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 51–58 punktai.

institucijų vykdomos jos valdymo kontrolės intensyvumą arba vii) bet kurį kitą rodiklį, kad valdžios institucijos dalyvauja pratęsiant sutarčių galiojimą ir keičiant sutarčių kainas, arba į tai, kad mažai tikėtina, jog jos nedalyvauja, taip pat turėjo būti atsižvelgiama į viii) įmonės „Hidroelectrica“ priimtų sprendimų taikymo sritį, turinį arba jos sąlygas ([60]).

(134) Įmonė „Hidroelectrica“ yra pagal įprastą bendrovių teisę valdoma bendrovė, neintegruota į viešojo administravimo struktūras. Iš esmės, įmonės „Hidroelectrica“ direktorių valdybos nariai gali kartu eiti pareigas valstybiniuose postuose (12 konstatuojamoji dalis). Iš to galima numanyti, kad direktorių valdybos nariai buvo pasirenkami remiantis jų artumu Vyriausybei, o ne jų verslo patirtimi arba kompetencija. Nors yra požymių, kad įmonė „Hidroelectrica“ įpareigota atsižvelgti į Vyriausybinės arba kelių ministerijų institucijos parengtas direktyvas, nėra požymių, kad bet kokios tokios direktyvos buvo parengtos siekiant pratęsti šių trijų nagrinėjamų sutarčių galiojimą ir padidinti sutarčių kainas. Visų pirma, nėra požymių, kad įmonės „Hidroelectrica“ visuotinis akcininkų susirinkimas arba direktorių valdyba atliko kokį nors vaidmenį priimant sprendimus, susijusius su komercinių elektros energijos sutarčių galiojimo pratęsimo ir (arba) šias sutartis vykdant taikytų kainų keitimu (12 konstatuojamoji dalis). Kaip pažymėjo kelios suinteresuotosios šalys, pagal įmonės „Hidroelectrica“ įstatus ir Rumunijos bendrovių teisę generalinis direktorius vadovauja įmonei, jai atstovauja kasdienėje jos veikloje, savarankiškai priima sprendimus visais klausimais, išskyrus tuos, kuriuos spręsti pavesta visuotiniam akcininkų susirinkimui ir direktorių valdybai. Rumunijos valdžios institucijos pabrėžia, kad direktorių valdybos nariai privalo sprendimus priimti vadovaudamiesi įmonės interesais.

(135) Ministro įsakymas Nr. 445/2009, kuriuo Komisija rėmėsi priimdama sprendimą pradėti procedūrą (44 konstatuojamoji dalis), trijų nagrinėjamų sutarčių nuostatoms ir sąlygoms įtakos neturėjo. Pagal šio įsakymo 1 straipsnio 2 dalį, vykdomoms dvišalėms sutartims paprastai buvo netaikomos taisyklės, kuriomis remiantis Ekonomikos, prekybos ir verslo aplinkos ministerijos atstovai ir valstybės elektros energijos įmonių direktorių valdybų nariai buvo įpareigoti užtikrinti, kad nuo 2010 m. kovo 31 d. didmeninei rinkai skirta elektros energijos dalimi būtų prekiaujama tik OPCOM administruojamose rinkose. Kaip pažymėta 101 konstatuojamojoje dalyje, kompetencija patikrinti nagrinėjamas sutartis ES valstybės pagalbos taisyklių atžvilgiu, pradėjo galioti Rumunijai įstojus į ES, kitaip tariant likus trejiems metams iki Ministro įsakyme Nr. 445/2009 nustatyto termino ir daugiau nei dvejiems metams iki šio įsakymo priėmimo. Iš to matyti, kad tuo metu, kai nagrinėjamas sutartis jau buvo galima peržiūrėti pagal ES taisykles, tokių taisyklių nebuvo. Be to, mažmeninės prekybos sutartys, sudarytos tarp įmonių „Hidroelectrica ir Elsid“ bei atitinkamai su įmone „Electrocarbon“ ir galiojusios iki 2010 m. kovo 31 d., nebūtų buvusios įtrauktos, net jei ši priemonė būtų buvusi taikoma ir sutartims, galiojusioms tuo metu, kai įsigaliojo įsakymas, nes svarbus buvo tik (būsimas) didmeninis pardavimas.

(136) Taip pat, nors Ministro įsakyme Nr. 445/2009 ir užsimenama apie tam tikrą valstybės įtaką valstybei priklausančių elektros energijos gamintojų komercinei politikai, jo tikslas daugiausia yra norminio pobūdžio, t. y. didinti elektros energijos sandorių didmeninėje rinkoje skaidrumą ir užtikrinti didesnius kiekius ir likvidumą OPCOM administruojamose prekybos platformose. Šis ministro įsakymas taikomas ne tik įmonei „Hidroelectrica“, bet ir visiems kitiems valstybei priklausantiems gamintojams. Todėl pagal Ministro įsakymo Nr. 445/2009 nuostatas ir tikslus negalima daryti išvados, kad Rumunijos valstybė kontroliavo kiekvieną sandorį, sutartį ar sutarties pakeitimą, susijusius su valstybės nuosavybei priklausančių elektros energijos gamintojų, sudarančių didžiąją gamintojų Rumunijos rinkoje dalį, ir ypač įmonės „Hidroelectrica“ vykdomu elektros energijos tiekimu. Kitaip tariant, šis įsakymas neįrodo, kad Rumunijos valstybė buvo susijusi su įprastine kasdiene komercine veikla, pardavimo sutartimis, jų pakeitimais ir kt. klausimais, susijusiais su trimis nagrinėjamomis sutartimis.

(137) Be elektros energijos tiekimo reguliuojamoje rinkoje (25–26 konstatuojamosios dalys), įmonė „Hidroelectrica“ vykdo elektros energijos tiekimo veiklą atvirosiose rinkose su atvirosios rinkos pirkėjais, konkuruodama su kitais privačiais arba valstybei priklausančiais tiekėjais. Visų pirma, gana dideliu elektros energijos kiekiu, gerokai viršijančiu bendrą kiekį, kurį įmonė „Hidroelectrica“ tiekia pagal visas nagrinėjamas sutartis, buvo prekiaujama pagal individualias ilgalaikes sutartis Rumunijos rinkoje, kurioje konkuruoja daug kitų tiekėjų (30 ir 38 konstatuojamosios dalys). Todėl nagrinėjamos įmonės „Hidroelectrica“ sutartys ir, visų pirma, trys individualios ilgalaikės sutartys su įmonėmis „Luxten-Lighting“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“, kurių galiojimas po 2007 m. sausio 1 d. buvo pratęstas, nėra nenormalios arba ypatingos, o tai galėjo reikšti ypatingą valstybės suinteresuotumą jų galiojimo pratęsimu.

([60]) Žr. 59 išnašą.

(138) Be to, 2012 m. pradėjęs nemokumo procedūras, įmonės „Hidroelectrica“ turto administratorius sutarčių su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ galiojimą pratęsė ir dėl jų persiderėjo, o tai rodo, kad šios sutartys tebebuvo svarbios naujai laikinai įmonės „Hidroelectrica“ vadovybei ir praėjus nemažai laiko po Rumunijos įstojimo į Europos Sąjungą 2007 m. ir praėjus nemažai laiko nuo šių sutarčių sudarymo ir dalinio pakeitimo, ypač kainų atžvilgiu. Atitinkamai, įmonė „Hidroelectrica“ paprašė didesnių kainų, viršijančių sutarties kainų lygį, bei įspėjo įmones „Electrocarbon“ ir „Elsid“ apie tiekimo nutraukimą, siekdama paskatinti jas sutikti su tolesniu kainų didinimu 2010 m. (22 konstatuojamoji dalis), taigi, veikė kaip siekiantis pajamas kuo labiau padidinti pardavėjas, o ne kaip pagalbos teikėjas.

(139) Tai nereiškia, kad Rumunijos valstybė neturi galimybių dalyvauti sudarant valstybei priklausančių elektros energijos tiekėjų komercines sutartis, vadovaudamasi konkrečių ir svarbių pramoninių pirkėjų interesais. Pvz., prieš Rumunijai įstojant į ES rašytame 2006 m. vasario 2 d. vidaus rašte, kurį pasirašė Ekonomikos ir prekybos ministerijos valstybės sekretorius ir patvirtino Ministras pirmininkas, buvo siūloma įgyvendinti specialų lengvatinį režimą dešimčiai didžiausių daug energijos naudojančių Rumunijos naudotojų (įskaitant aliuminio arba plieno gamintojus, kuriems elektros energiją tiekė įmonės „Hidroelectrica“ arba „Nuclearelectrica“). Dėl sutarties su įmone „Arcelor-Mittal“, visų pirma 2009 m. gruodžio 16 d. įmonės „Hidroelectrica“ direktorių valdybos sprendimu Nr. 13/2009, įmonės „Hidroelectrica“ generalinis direktorius įgaliotas derėtis dėl tebevykdomos elektros energijos pardavimo sutarties geriausiomis įmonei „Hidroelectrica“ sąlygomis. Direktorių valdyba tai padarė patvirtindama pagrindines 2009 ir 2010 m. sutarčių su įmone „ArcelorMittal“ sąlygas. Įmonės „Hidroelectrica“ direktorių valdyba taip pat patvirtino sutarties su įmone „Alro“ 2009 m. priedėlį Nr. 17, kuriuo į sutarties kainos skaičiavimą įtraukiama Londono metalų biržos formulė.

(140) Atitinkamai, įmonės „Nuclearelectrica“ ir „CE Hunedoara“, kurios kaip ir įmonė „Hidroelectrica“, priklauso valstybei, 2011 m. vasario 3 d. generalinių direktorių memorandume prašyta Ekonomikos ir prekybos ministerijos leisti sudaryti elektros energijos didmeninio pardavimo sutartį tarp įmonės „Nuclearelectrica“, kaip pardavėjo, ir įmonės „CE Hunedoara“, kaip pirkėjo. Dėl šio sandorio reikėjo nukrypti nuo Įsakymo Nr. 445/2009 nuostatų, pagal kurias buvo reikalaujama, kad bet koks didmeninės prekybos elektros energija sandoris, kuriame dalyvauja valstybei priklausanti įmonė, būtų atliekamas tik OPCOM administruojamoje rinkoje. Nukrypti nuo nuostatų buvo prašoma atsižvelgiant į tai, kad įsigyta elektros energija būtų naudojama daugybės nacionalinės svarbos pramoninių vartotojų 2011 m. elektros energijos poreikiams tenkinti. Šiam memorandumui visiškai pritarė Ekonomikos ir prekybos ministerija.

(141) Iš to matyti, kad yra keletas netiesioginių įrodymų, kurie neleidžia visiškai paneigti, kad Rumunijos valstybė dalyvavo įmonei „Hidroelectrica“ sudarant sutartis su stambiais daug energijos naudojančiais pramoniniais pirkėjais arba atliekant esminius jų pakeitimus.

(142) Be to, Komisija padarė išvadą, kad kitos pirkimo sutartys, kurias 2008 ir 2009 m. įmonė „Hidroelectrica“ sudarė su kitomis valstybei priklausančiomis įmonėmis „Electrocentrale Deva“ ir „Termoelectrica“, buvo priskirtinos Rumunijos valstybei. Ši išvada buvo daugiausia grindžiama tiesioginiu įrodymu, kad kitos dvi valstybei priklausančios įmonės prašė atsakingos ministerijos pritarimo sutartims, taip pat dėl valstybei priklausančios įmonės „Hidroelectrica“, kaip jų ir valstybei priklausančių kasyklų, kurios jas aprūpino anglimis, vykdomos veiklos (kryžminio) finansavimo priemonių, dėl socialinių ir kitų nekomercinių priežasčių ([61]).

(143) Tačiau remiantis argumentais, kurie gali būti laikomi įtikinamais (arba kuriais remiantis neatmetama galimybė), kad Rumunijos valstybė dalyvavo įmonei „Hidroelectrica“ sudarant sutartis su stambiais Rumunijos ekonomikai nacionalinės reikšmės turinčiais pramoniniais pirkėjais ir su kitais valstybei priklausančiais pardavėjais, negalima daryti išvados, kad visos komercinės įmonės „Hidroelectrica“ sutartys ir, visų pirma, sutartys su įmonėmis „Elsid“, „Electrocarbon“ ir prekiautojais elektros energija laikomos priskirtinomis Rumunijos valstybei. Skirtingai nei įmonės „Electrocentrale Deva“ ir „Termoelectrica“, įmonės „Elsid“, „Electrocarbon“ ir prekiautojai elektros energija buvo privačios įmonės, iš kurių nė viena negali būti laikoma stambiu Rumunijos ekonomikai nacionalinės reikšmės turinčiu pramoniniu pirkėju. Visų pirma, iš atliekant tyrimą surinktų įrodymų nematyti jokio konkretaus Rumunijos valstybės intereso arba dalyvavimo skatinant įmonę „Hidroelectrica“ sudaryti sutartis su įmonėmis „Elsid“, „Electrocarbon“ ir prekiautojais elektros energija arba, Rumunijai įstojus į ES, palikti jas galioti.

([61]) 2015 m. balandžio 20 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/1877 dėl tarifų, Rumunijos įmonės HIDROELECTRICA taikytų įmonėms S.C. Termoelectrica S.A ir S.C. Electrocentrale Deva S.A – SA.33475 (12/C) (OL L 275, 2015 10 20, p. 46), 96–100 konstatuojamosios dalys.

(144) Be to, kalbant apie įmones „Elsid“, „Electrocarbon“ ir „Luxten-Lighting“, kurios buvo ypač išskirtos ankstesniame 7.1 skirsnyje, iš kelių faktų matyti, jog mažai tikėtina, kad sprendimas palikti galioti sutartis su įmone „Luxten-Lighting“ 2008–2009 m. laikotarpiui ir su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ 2007–2010 m. laikotarpiui bei pakeisti jų kainas, galėjo būti priskirtas Rumunijos valdžios institucijoms.

(145) Visų pirma, faktinės kainos pagal šias tris sutartis kasmet buvo didinamos. 2007–2010 m. įmonėms „Elsid“, „Electrocarbon“ ir „Luxten-Lighting“ nustatytos kainos atitinkamai padidėjo 44,5 %, 44,5 % ir 41,4 %. Padidinus kainą sumažėja absoliučioji suteiktos pagalbos vertė. Šie sutarčių pakeitimai, dėl kurių sumažėja spėjamas tariamos valstybės pagalbos dydis, visada buvo inicijuoti ir naudingi įmonei „Hidroelectrica“. Atrodo, kad pagalbos gavėjams suteiktos pagalbos dydžio mažinimo strategija prieštarauja pagalbos teikimo tikslui arba, bent jau, turi būti pernelyg sudėtinga, kad būtų įtikinama. Be to, kitaip nei įmonės „Alro“ ir „ArcelorMittal“, įmonės „Elsid“, „Electrocarbon“ ir „Luxten-Lighting“ negali būti laikomomis nacionalinės reikšmės pramoniniais vartotojais – pvz., jų iš įmonės „Hidroelectrica“ perkamas metinis sunaudojamas kiekis sudarė mažiau nei vieną dešimtadalį įmonės„Alro“ perkamo metinio sunaudojamo kiekio (I priedas). Todėl mažai tikėtina, kad sprendimai, kuriais mažinama valstybės pagalba gana daug padidinant sutarčių kainas, gali būti priskirtini ne komerciniams įmonės „Hidroelectrica“ sprendimams, o Rumunijos valstybės sprendimams, kuriais siekiama suteikti pagalbą tariamiems pagalbos gavėjams.

(146) Faktas, jog mažai tikėtina, kad valstybė būtų dalyvavusi slaptai mažinant pagalbos dydį, taip pat akivaizdus analizuojant sutartis su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“. Visų pirma, mažai tikėtina, kad įmonė „Hidroelectrica“ veikė pagal valstybės nurodymus, kai 2010 m. prašė didesnių kainų nei sutarčių kainos, bei grasino nutraukti elektros energijos tiekimą ir įrodinėjo šį klausimą teisme (22 konstatuojamoji dalis), kadangi prašomos didesnės kainos turėjo įtakos spėjamo pagalbos dydžio sumažėjimui, o nutrauktas tiekimas galėjo kelti pavojų pirkėjų gamybinei veiklai. Šis elgesys, kai nesilaikoma sutarties kainos, kuriomis tariamai teikiama pagalba, bei grasinama nutraukti tiekimą ir kainų didinimo klausimas ginamas teisme, yra elgesys, greičiau būdingas ne pagalbos teikėjui, o pajamas kuo labiau padidinti siekiančiai įmonei, ginančiai savo komercinius interesus ir nesusijusiai su nekomercinių tikslų siekimu, galimai pagal valstybės nurodymus.

(147) Kalbai apie įmonę „Luxten-Lighting“, nėra jokios akivaizdžios viešosios politikos priežasties, tokios kaip žemos kainos galutiniams vartotojams, susijusios su pardavimu prekiautojui, kuris galėjo mažmenomis parduoti aukštesnėmis kainomis tik jeigu pati įmonė „Hidroelectrica“ būtų pardavusi tą pačią elektros energiją mažmenomis. Pvz., prieš įmonei „Hidroelectrica“ pradedant tiekti elektros energiją mažmenomis nuo 2005 m., įmonė „Alro“ pirkdavo elektros energiją iš prekiautojo, įmonės „Energy Holding“, kuri pirko elektros energiją didmenomis iš įmonės „Hidroelectrica“. Įmonė „Alro“ elgėsi racionaliai, kai pasirinko, kad jai tiesiogiai tiektų įmonė „Hidroelectrica“, taigi taip sutaupė prekybos pelną, kai jos tiekėjas nebepridėjo papildomos vertės prie įmonės „Hidroelectrica“ didmenomis tiekiamos energijos. Analogiškai, gana neįtikima, kad Rumunijos valstybė būtų skatinusi įmonę „Hidroelectrica“ palikti galioti sutartį su įmone „Luxten-Lighting“ 2008 ir 2009 m., nes jei įmonė „Luxten-Lighting“ nebūtų pridėjusi papildomos vertės prie savo mažmenomis parduodamos energijos, skirtos pramoniniams naudotojams arba kitiems pirkėjams, šie būtų gavę mažesnes kainas sudarydami sutartis tiesiogiai su įmone „Hidroelectrica“. Be to, prieš Komisijai pradedant procedūrą, 2011 m. lapkričio mėn. įmonė „Luxten-Lighting“ vienašališkai nutraukė savo sutartį su įmone „Hidroelectrica“; toks elgesys neatitinka valstybės pagalbos gavėjo elgesio.

(148) Remiantis visais pateiktais argumentais, nenustatyta, kad sutartys su įmone „Luxten-Lighting“ dėl 2008–2009 m. laikotarpio ir su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ dėl 2007–2010 m. laikotarpio yra priskirtinos Rumunijai.

(149) Kadangi trijose sutartyse, sudarytose su įmone „Luxten-Lighting“ 2008–2009 m. laikotarpiui ir su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ – 2007–2010 m. laikotarpiui, nebuvo pagrindinio priskirtinumo Rumunijai požymio, kuriuo grindžiamas valstybės pagalbos buvimas, nėra reikalo analizuoti, ar buvo įvykdytos visos kitos šios nuostatos taikymo sąlygos, pvz., galimas poveikis valstybių narių konkurencijai ir tarpusavio prekybai.

(150) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, trys nagrinėjamos sutartys, sudarytos su įmone „Luxten-Lighting“ 2008–2009 m. laikotarpiui ir su įmonėmis „Electrocarbon“ bei „Elsid“ 2007–2010 m. laikotarpiui, nėra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

8. **IŠVADA**

(151) Sutartys, kurioms taikomas šis sprendimas, pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį nėra valstybės pagalba.

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Sutartys, kurias įmonė „Hidroelectrica“ sudarė su įmonėmis „ArcelorMittal“, „Alpiq RomEnergie“, „Alpiq RomIndustries“, EFT, „Electrica“, „Electromagnetica“, „Energy Holding“, EURO-PEC, „Luxten-Lighting“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“, ir sutartis su įmone „Alro“, nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Rumunijai.

Priimta Briuselyje 2015 m. birželio 12 d.

Komisijos vardu

Margrethe VESTAGER

Komisijos narė

I PRIEDAS

SUTARČIŲ APŽVALGA

SA.33451 ELEKTROS ENERGIJA PREKIAUJANČIOS ĮMONĖS	Pasirašymo data ir sutarties galiojimo laikotarpis (pradinis laikotarpis ir (arba) laikotarpis po pratęsimo)	Galiojimo pabaigos data	Kiekis	Kaina (RON/MWh)
Alpiq RomEnergie	2008 m. balandžio 3 d. Pradinis laikotarpis: 5 metai Galiojimo pratęsimas (2009 m.): dar 5 metais (iki 2018 m.)	2012 m. liepos 20 d.	— 2008 m.: […] GWh — 2009 m.: […] GWh — 2010 m.: […] GWh	— 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]
Alpiq RomIndustries	2004 m. lapkričio 29 d. Pradinis laikotarpis: 10 metų Galiojimo pratęsimas (2009 m.): dar 5 metais (iki 2019 m. pabaigos)	2012 m. liepos 20 d.	Pradinis kiekis: 1 GWh — 2007 m.: […] — 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]	— 2007 m.: […] — 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]
Energy Financing Team Romania (EFT)	2004 m. kovo 25 d. Pradinis laikotarpis: 7 metai Galiojimo pratęsimas (2010 m.): dar 5 metais (iki 2015 m. pabaigos)	2012 m. liepos 18 d.	Pradinis kiekis (2006 m.) […] GWh — 2007 m.: […] GWh — 2008 m.: […] GWh — 2009 m.: […] GWh — 2010 m.: […] GWh	— 2007 m.: […] — 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]
Electrica	Sutartis Nr. 111: 2010 m. rugpjūčio 17 d. Sutartis Nr. 112: 2010 m. rugsėjo 14 d.	Sutartis Nr. 111 2011 m. liepos 31 d. Sutartis Nr. 112 2010 m. gruodžio 31 d.	Sutartis Nr. 111 […] GWh nuo 2010 m. rugsėjo mėn. iki 2011 m. liepos 31 d. Sutartis Nr. 112 […] GWh nuo 2010 m. spalio iki gruodžio mėn.	Sutartis Nr. 111 — 2010 m.: […] Sutartis Nr. 112 — 2010 m.: […]
Electromagnetica	2004 m. balandžio 21 d. Pradinis laikotarpis: 10 metų	2014 m. balandžio 30 d.	Pradinis kiekis: […] GWh — 2007 m.: […] GWh — 2008 m.: […] GWh — 2009 m.: […] GWh — 2010 m.: […] GWh	— 2007 m.: […] — 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]
Energy Holding	2004 m. sausio 14 d. Pradinis laikotarpis: 10 metų	2012 m. liepos 24 d.	Pradinis kiekis: 3 692 GWh — 2007 m.: […] GWh — Pirmasis 2008 m. pusmetis: […] GWh — Antrasis 2008 m. pusmetis: […] GWh — 2009 m.: […] GWh — 2010 m.: […] GWh	— 2007 m.: […] — 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]
EURO-PEC	2004 m. kovo 3 d. Pradinis laikotarpis: 10 metų	2012 m. birželio 26 d.	Pradinis kiekis: […] GWh — 2007 m.: […] GWh — 2008 m.: […] GWh — 2009 m.: […] GWh — 2010 m.: […] GWh	— 2007 m.: […] — 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]

SA.33451 ELEKTROS ENERGIJA PREKIAUJANČIOS ĮMONĖS	Pasirašymo data ir sutarties galiojimo laikotarpis (pradinis laikotarpis ir (arba) laikotarpis po pratęsimo)	Galiojimo pabaigos data	Kiekis	Kaina (RON/MWh)
Luxten-Lighting	2004 m. kovo 2 d. Pradinis laikotarpis: 10 metų	2011 m. gruodžio mėn.	Pradinis kiekis: […] GWh — 2007 m.: […] GWh — 2008 m.: […] GWh — 2009 m.: […] GWh — 2010 m.: […] GWh	— 2007 m.: […] — 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]
SA.33581 ELEKTTRODŲ GAMINTOJAI	Pasirašymo data ir sutarties galiojimo laikotarpis (pradinis laikotarpis ir (arba) laikotarpis po pratęsimo)	Galiojimo pabaigos data	Kiekis	Kaina (RON/MWh)
Electrocarbon	2003 m. kovo 28 d. Pradinis laikotarpis: 5 metai Galiojimo pratęsimas (2004 m.): dar 5 metais (iki 2013 m. kovo 31 d.)	2013 m. kovo 31 d.	Pradinis kiekis: 800 GWh — 2007 m.: […] GWh — 2008 m.: […] GWh — 2009 m.: […] GWh — 2010 m.: […] GWh	— 2007 m.: […] — 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]
ELSID	2002 m. gruodžio 18 d. Pradinis laikotarpis: 5 metai Galiojimo pratęsimas (2004 m.): dar 5 metais (iki 2013 m. kovo 31 d.)	2013 m. kovo 31 d.	Pradinis kiekis: 280 GWh — 2007 m.: […] GWh — 2008 m.: […] GWh — 2009 m.: […] GWh — 2010 m.: […] GWh	— 2007 m.: […] — 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]
SA.33624 Alro	Pasirašymo data ir sutarties galiojimo laikotarpis (pradinis laikotarpis ir (arba) laikotarpis po pratęsimo (jei taikoma))	Galiojimo pabaigos data	Kiekis	Kaina (RON/MWh)
Alro	2005 m. rugsėjo 8 d. Pradinis laikotarpis: 7 metai Galiojimo pratęsimas (2010 m.): dar 5 metais (iki 2018 m. sausio 31 d.)	Vykdoma iki 2018 m. pabaigos	Pradinis kiekis: […] GWh — 2007 m.: […] GWh — 2008 m.: […] GWh — 2009 m.: […] GWh — 2010 m.: […] GWh	— 2007 m.: […] — 2008 m.: […] — 2009 m.: […] — 2010 m.: […]
SA.33623 ARCELORMITTAL GALAȚI	Pasirašymo data ir sutarties galiojimo laikotarpis (pradinis laikotarpis ir (arba) laikotarpis po pratęsimo (jei taikoma))	Galiojimo pabaigos data	Kiekis	Kaina (RON/MWh)
ArcelorMittal	2009 m. gruodžio 23 d. Laikotarpis: 1 metai 2010 m. gruodžio 22 d. Laikotarpis: 1 metai	2010 m. gruodžio 31 d. 2012 m. sausio 6 d.	[…] GWh […] GWh	2010 m.: […] 2011 m.: […]

II PRIEDAS

TARIAMO EKONOMINIO PRANAŠUMO VERTINIMAS. EKONOMETRINĖ ANALIZĖ

Ekonometrinės analizės pagrindimas ir aprašymas

Komisijos atlikta ekonometrinė analizė skirta sutarčių lyginamosioms kainoms nustatyti. Šios kainos gautos atlikus duomenų rinkinyje pateiktų sutarčių elementų analizę. Pirmame etape regresinė analizė leidžia sudaryti lyginamąją kainą remiantis duomenų rinkinyje pateiktų sutarčių elementais (imtimi grindžiamos prognozės). Antrame etape regresinės analizės rezultatai naudojami nagrinėjamų sutarčių lyginamajai kainai prognozuoti, atsižvelgiant į tų sutarčių elementus (imtimi negrindžiamos prognozės). Atliekant regresinę analizę duomenų rinkinyje pateiktų sutarčių kainų svyravimas aiškinamas remiantis šiais elementais: įsigytu kiekiu, tiekėjo tapatumu ir fiktyviais metų duomenimis. Kintamieji „sutarties trukmė“ ir „pirkėjo vartojimo profilis“ neįtraukti, nes jie nėra statistiškai reikšmingi.

Ekonometrinė analizė paremta principu, kad nustatant kainą remiamasi keletu veiksnių, pavyzdžiui, kiekiais. Būtų klaidinga lyginti skirtingų sutarčių kainas neatsižvelgiant į šiuos veiksnius. Visų pirma, nors ir duomenų rinkinyje pateiktose sutartyse yra tam tikros dalys, panašios kaip ir sutartyse, dėl kurių vykdytas tyrimas (dvišalės derybos, individualizuotos sąlygos, didesni kaip 150 GWh per metus kiekiai ir kt.), jokioje duomenų rinkinyje pateiktoje sutartyje nėra nurodyti lygiai tokie patys kiekiai arba jokia sutartis nebuvo sudaryta tokiam pačiam laikotarpiui ir su tokia pat įsigaliojimo data, kaip ir sutartys, dėl kurių vykdytas tyrimas – tai yra veiksnys, kuriuo galima pateisinti kainų skirtumus. Pvz., dvi sutartys, dėl kurių vykdytas tyrimas, susijusios su […] GWh/metus (įmonės „Alro“ 2007–2010 m.) ir […] GWh/metus (įmonės „Energy Holding“ 2007–2008 m.) tiekimu. Tuo tarpu sutartyje, kurioje nurodytas duomenų rinkinyje pateiktas kiekis yra didžiausiais iš 114 kainų ir (arba) sutarčių duomenų, nurodytas kiekis neviršijo 1 400 GWh/metus. Abejotina, ar vien tik lyginant šių sutarčių kainas būtų galima daryti kokias nors pagrįstas išvadas dėl to, ar sutarčių, dėl kurių darytas tyrimas, kainos atitinka rinkos kainas. Arba, buvo galima daryti išvadą, kad šios dvi sutartys negalėjo tiesiog būti palygintos su kitomis rinkos sutartimis. Todėl šios kiekybinės analizės esminis teiginys yra tai, kad atsižvelgus į kai kuriuos išorės veiksnius, skirtingų sutarčių kainos gali būti geriau palyginamos. Netaikant normalizavimo, prasmingai palyginti būtų galima tik visiškai identiškas sutartis.

Pažymėtina, kad šia empirine analize nesiekiama įvertinti priežastinio kainų ir kai kurių išorės veiksnių ryšio. Pavyzdžiui, vertinant priežastinį kai kurių veiksnių ir kainų ryšį reikėtų atsižvelgti į endogeniškumo riziką, t. y. riziką, kad pačiam priežastiniam kintamajam (pvz., kiekiams) įtaką galėjo daryti aiškinamas kintamasis (pvz., kaina) dėl praleistų kintamųjų arba dėl vienalaikiškumo paklaidos. Kiekybinės analizės tikslas yra normalizuoti skirtingų sutarčių kainas, kad jas būtų galima geriau palyginti vieną su kita. Šis normalizavimas reikalingas tuo atveju, kai nėra visiškai identiškų sutarčių ir tiekimo charakteristikų.

Atliekant regresinę analizę fiksuojamos svarbiausios aptariamų dvišalių sutarčių savybės:

— įtraukus kiekio kintamąjį į regresiją fiksuojama, kad kainos iš principo mažesnės, kai perkamas kiekis yra didesnis ([1]),

— įtraukus tiekėjo tapatumą fiksuojama, kad kai kurie tiekėjai pasižymi savybėmis, kurios jiems leistų nustatyti kainas kitaip nei kiti, atsižvelgiant į tai, kad į duomenų rinkinį įtrauktas tiekimas pagal sutartis beveik iš visų Rumunijoje veikiančių elektros energijos tiekėjų,

— įtraukus fiktyvius metų duomenis fiksuojamas laiko aspektas ir galimas rinkos sąlygų pasikeitimas skirtingais metais.

Kalbant apie empirinės analizės pirmą etapą, duomenų rinkinyje pateiktų sutarčių regresinės analizės rezultatai pateikti 1 lentelėje.

([1]) Pirminio duomenų apdorojimo metu atmestos keturios (neįtartinos) sutartys, atitinkančios ALRO grupės vidaus pardavimo sutartis 2007–2010 m., nes tikėtina, kad jos atspindi kitas rinkos sąlygas, nei tos, kurios dominuoja vykstant deryboms dėl dvišalių sutarčių tarp tiekėjo ir nepriklausomo pirkėjo, kurios šiuo atveju yra lemiamas veiksnys.

Kalbant apie empirinės analizės antrą etapą, Komisija nustatė kiekvienų metų lyginamąją kainą ir tuomet testavo sutarčių statusą, lygindama su šia lyginamąja kaina, kad galėtų padaryti išvadą, ar įmonės „Hidroelectrica“ nustatytos kainos buvo mažesnės, ar didesnės už sumodeliuotą lyginamąją kainą. Toliau išsamiai aprašoma metodika, naudota nustatant lyginamąją kainą:

visų pirma, pagal kiekvieną duomenų rinkinyje pateiktą sutartį buvo apskaičiuota, kiek daug faktinė kaina nukrypo nuo atitinkamos lyginamosios kainos, apskaičiuotos taikant regresiją ir sutarčių elementus;

antra, nustatoma labiausiai (neigiama kryptimi) nuo kainos nukrypusi sutartis (MDD); tai duomenų rinkinyje pateikta sutartis, kurioje nustatyta kaina yra labiausiai nukrypusi nuo atitinkamos lyginamosios kainos (absoliučiąja verte). Buvo labai konservatyvių priežasčių, dėl kurių buvo pasirinkta MDD sutartis, kurioje yra nuokrypis, nesiekiantis pagrindinio lyginamosios kainos įverčio. Pirma, remiantis ekonometriniu modeliu negalima visiškai paaiškinti duomenų rinkinyje nustatytų kainų, o vienintelis lyginamosios kainos įvertis pateikiamas pasikliaujamojo intervalo ribose ir jo paklaida – didesnė arba mažesnė už įvertį. Antra, realioje rinkoje egzistuoja kainos svyravimai, palyginti su vienintele galima kaina; MDD, kuri yra iš rinkos sąlygomis sudarytų sutarčių (žr. 36–38 konstatuojamąsias dalis), suteikia kiekybinės informacijos apie galimą tokių svyravimų lygį ir apskaičiuotos lyginamosios kainos rinkos sąlygomis grindžiamas ribas;

trečia, kainos skirtumas, palyginti su MDD sutartimi, naudojamas, kad būtų atskirtos lyginamosios kainos nesiekiančios sutartys, nuo lyginamąją kainą viršijančių sutarčių:

— jeigu nustatyta sutarties kaina viršija atitinkamą lyginamąją kainą ir jei šios sutarties kainos skirtumas yra didesnis negu MDD kainos skirtumas, tuomet ši sutartis laikoma *prima facie* neatitinkančia rinkos sąlygų,

— priešingu atveju sutartis turėtų būti laikoma atitinkančia rinkos sąlygas.

Toliau pateikiamoje lentelėje nurodomi išsamūs sutarčių pavyzdžių iš duomenų rinkinio regresinės analizės rezultatai. Regresija paaiškina 74 % duomenų skirtumų, o tai yra santykinai geras atitikimas. Tolesnėje lentelėje pateikti koeficiento įverčiai, naudojami antrame etape, kad būtų numatyta nagrinėjamų sutarčių pavyzdžių lyginamoji kaina (imtimi negrindžiamos prognozės).

Ekonometrinės analizės rezultatai

1 lentelė

Regresinė analizė ([1])

Priklausomasis kintamasis: vidutinė kaina	koeficientas	standartinė paklaida
Metinis kiekis (GWh)	– 0,01951**	0,007878
2008 m.	22,58369***	4,781887
2009 m.	30,73545***	5,471158
2010 m.	21,32171***	5,695673
ALPIQ ROMENERGIE	– 2,34966	9,310078
ALPIQ ROMINDUSTRIES	– 5,47044	9,975876
ARCELORMITTAL GALATI	– 1,78779	14,62595
AXPO ENERGY RO	0,896041	10,40766
CE HUNEDOARA	38,02612***	11,41575
CE0459	27,86802***	9,458818
CEZ VANZARE	9,515878	11,40325
EFT RO	2,966594	18,83573
ELECTRICA	9,787691	11,04511
ELECTROMAGNETICA	– 9,19285	9,553932

Priklausomasis kintamasis: vidutinė kaina	koeficientas	standartinė paklaida
ENEL ENERGIE MUNTENIA	16,97181	12,529
ENERGY HOLDING	– 34,5329***	9,620757
ENERGY NETWORK	36,58137***	12,47443
EON ENERGIE	3,589147	12,43953
EURO-PEC	0,511251	9,50637
HIDROELECTRICA	– 30.3327**	12,62379
NUCLEARELECTRICA	– 9,804	18,78678
OMV PETROM	6,482914	18,79837
HIDROELECTRICA	33,0402**	14,6577
RENOVATIO TRADING	29,5599	18,95553
TINMAR IND	0	(nenurodyta)
Konstanta	160,5678***	8,50624
Stebėtų bendrovių skaičius: 109 R-kvadratu = 0,7426 Patikslintas R-kvadratu = 0,6691		

Pastaba: Kainos (RON/MWh)
Šaltinis: Rumunijos valdžios institucijų pateiktais duomenimis grindžiama Komisijos regresinė analizė.
([1]) Standartinės paklaidos pateikiamos skliausteliuose: *** reiškia, kad koeficientas yra statistiškai reikšmingas, kai yra 1 % lygio, ** reiškia, kad jis yra statistiškai reikšmingas, kai yra 5 % lygio, ir * reiškia, kad koeficientas yra statistiškai reikšmingas, kai yra 10 % lygio.

Tolesnėse lentelėse pateikiami empirinės analizės, kuri taiko 1 lentelėje nurodytą regresinę analizę, kai kiekvienais metais labiausiai (neigiama kryptimi) nuo kainos nukrypusi sutartis (MDD) pasirenkama pagal kiekvienos sutarties apskaičiuotos kainos ir jos atitinkamos nustatytos kainos skirtumą (išreikštą RON/MWh), rezultatai. 2–4 lentelėse nurodyti kiekvienų metų (t. y. 2007–2010 m.) įmonės „Hidroelectrica“ sutartyse nurodytų kainų ir visoms nagrinėjamoms bendrovėms sumodeliuotų lyginamųjų kainų skirtumai.

2007 m. MDD sutarties, t. y. neįtartinų sutarčių duomenų rinkinyje pateiktos sutarties, kurios nustatyta kaina ir jos atitinkama apskaičiuota kaina skiriasi labiausiai, apskaičiuotas kainos skirtumas buvo […] RON/MWh. Dviejų įmonės „Hidroelectrica“ sutarčių nustatyta kaina nesiekė jų apskaičiuotos kainos skirtumu, didesniu negu […] RON/MWh, t. y. sutarčių su įmonėmis *Electrocarbon* ir *Elsid* nustatytos kainos skirtumu apytikriai […] RON/MWh (žr. 2 lentelę).

2 lentelė

Sutarčių analizė nuo 2007 m.

Kliento pavadinimas	Tiekėjo pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (absoliučiaisiais skaičiais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Duomenų rinkinyje pateikta MDD sutartis					
AZOMURES SA	HIDROELECTRICA	[…]	124	[…]	

Kliento pavadinimas	Tiekėjo pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (absoliučiaisiais skaičiais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Sutartys, dėl kurių vykdytas tyrimas					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	72	[…]	Taip
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	50	[…]	Taip
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	127	[…]	Taip
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Taip
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Taip
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	125	[…]	Taip
NUCLEARELECTRICA	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Ne
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Ne

Pastaba: kainos suapvalinamos iki sveiko procentų skaičiaus.
Šaltinis: regresine analize ir Rumunijos valdžios institucijų pateiktais duomenimis grindžiami skaičiavimai.

2008 m. apskaičiuotas kainų skirtumas, palyginti su MDD sutartimi, yra […] RON/MWh, o didesnis kainų skirtumas yra trijų įmonės „Hidroelectrica“ sutarčių atveju, t. y. sutarčių su įmonėmis „Luxten-Lighting“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“, kurių nustatytos kainos skirtumas apytikriai yra […] RON/MWh dėl įmonės „Luxten-Lighting“ ir […] RON/MWh dėl įmonių „Electrobarbon“ ir „Elsid“ (žr. 3 lentelę).

3 lentelė

Sutarčių analizė nuo 2008 m.

Kliento pavadinimas	Kliento pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (absoliučiais skaičiais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Duomenų rinkinyje pateikta MDD sutartis					
PETROM SA	Energy Holding	[…]	147	[…]	
Sutartys, dėl kurių vykdytas tyrimas					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	94	[…]	Taip
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Taip
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Taip
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	73	[…]	Taip
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Taip
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Ne
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Ne
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Ne

Pastaba: kainos suapvalintos iki artimiausio RON/MWh dydžio.
Šaltinis: regresine analize ir Rumunijos valdžios institucijų pateiktas duomenimis grindžiami skaičiavimai.

2009 m. apskaičiuotas MDD kainų skirtumas yra […] RON/MWh, ir dar kartą didesnis kainų skirtumas yra trijų įmonės „Hidroelectrica“ sutarčių atveju, t. y. sutarčių su įmonėmis „Luxten-Lighting“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“, kurių nustatytos kainos skirtumas apytikriai yra […] RON/MWh dėl įmonės „Luxten-Lighting“ ir […] RON/MWh dėl įmonių „Electrobarbon“ ir „Elsid“ (žr. 4 lentelę).

4 lentelė

Sutarčių analizė nuo 2009 m.

Kliento pavadinimas	Tiekėjo pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (absoliučiais skaičiais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Duomenų rinkinyje pateikta MDD sutartis					
Ductil Steel SA	Alpiq RomEnergie	[…]	187	[…]	
Nagrinėjamos sutartys					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	102	[…]	Taip
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Taip
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Taip
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Taip
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Taip
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Taip
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	156	[…]	Ne
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Ne
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Ne

Pastaba: kainos suapvalintos iki artimiausio RON/MWh dydžio.
Šaltinis: regresine analize ir Rumunijos valdžios institucijų pateiktas duomenimis grindžiami skaičiavimai.

2010 m. apskaičiuotas kainų skirtumas, palyginti su MDD sutartimi, yra […] RON/MWh, o didesnis kainų skirtumas yra dviejose įmonės „Hidroelectrica“ sutartyse, t. y. sutartyse su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“, kurių nustatytos kainos skirtumas apytikriai yra […] RON/MWh (žr. 5 lentelę).

5 lentelė

Sutarčių analizė nuo 2010 m.

Kliento pavadinimas	Kliento pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (absoliučiais skaičiais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Duomenų rinkinyje pateikta MDD sutartis					
SILCOTUB SA ZALAU	Energy Network	[…]	214	[…]	
Sutartys, dėl kurių vykdytas tyrimas					
ArcelorMittal Galati	HIDROELECTRICA	[…]	118	[…]	Taip
Electrica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Taip
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	107	[…]	Taip

Kliento pavadinimas	Kliento pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (absoliučiais skaičiais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Taip
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Taip
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	144	[…]	Taip
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	93	[…]	Taip
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	146	[…]	Taip
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Taip
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Ne
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Ne

Pastaba: kainos suapvalintos iki artimiausio RON/MWh dydžio.
Šaltinis: regresine analize ir Rumunijos valdžios institucijų pateiktas duomenimis grindžiami skaičiavimai.

Jautrumo analizė

Anksčiau paminėtoje analizėje MDD sutartis apibrėžta kaip duomenų rinkinyje pateikta konkrečių metų sutartis, kurios nustatytos kainos ir jos atitinkamos apskaičiuotos kainos absoliučiąja verte išreikštas skirtumas (RON/MWh) yra didžiausias.

Siekiant patikrinti rezultatų patikimumą, atlikta jautrumo analizė. Dabar atlikta tokia pati analizė, tik MDD sutartis apibrėžta kaip sutartis, kurios apskaičiuotos kainos ir jos atitinkamos nustatytos kainos skirtumas, išreikštas kaip apskaičiuotos kainos procentinė dalis, yra didžiausias. Dabar jautrumo analizėje MDD sutartis apibrėžta kaip sutartis, kurios apskaičiuotos kainos ir jos atitinkamos nustatytos kainos skirtumas, išreikštas kaip apskaičiuotos kainos procentinė dalis, yra didžiausias. Nors ši analizė neturėtų turėti didelės įtakos renkantis MDD sutartį, ji galėtų turėti poveikį pasirinktoms sutartims. Analizės rezultatai pateikti tolesnėse 6–9 lentelėse. Šie rezultatai patvirtina pagrindinės analizės rezultatų pagrįstumą.

6 lentelė

Sutarčių jautrumo analizė nuo 2007 m.

Kliento pavadinimas	Tiekėjo pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (procentais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Duomenų rinkinyje pateikta MDD sutartis					
AZOMURES SA	HIDROELECTRICA	[…]	124	[…] %	
Nagrinėjamos sutartys					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	72	[…]	Taip
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	50	[…]	Taip
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	127	[…]	Taip
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Taip
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Taip

Kliento pavadinimas	Tiekėjo pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (procentais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	125	[…]	Taip
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Ne
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Ne

Pastaba: kainos suapvalintos iki artimiausio RON/MWh dydžio.
Šaltinis: regresine analize ir Rumunijos valdžios institucijų pateiktas duomenimis grindžiami skaičiavimai.

7 lentelė

Sutarčių nuo 2008 m. jautrumo analizė

Kliento pavadinimas	Tiekėjo pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (procentais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Duomenų rinkinyje pateikta MDD sutartis					
PETROM SA	Energy Holding	[…]	147	[…] %	
Sutartys, dėl kurių vykdytas tyrimas					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	94	[…]	Ne
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Taip
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Taip
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	73	[…]	Taip
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Taip
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Ne
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Ne
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Ne

Pastaba: kainos suapvalintos iki artimiausio RON/MWh dydžio.
Šaltinis: regresine analize ir Rumunijos valdžios institucijų pateiktas duomenimis grindžiami skaičiavimai.

8 lentelė

Sutarčių jautrumo analizė nuo 2009 m.

Kliento pavadinimas	Tiekėjo pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (procentais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Duomenų rinkinyje pateikta MDD sutartis					
Ductil Steel SA	Alpiq RomEnergie	[…]	187	[…] %	
Sutartys, dėl kurių vykdytas tyrimas					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	102	[…]	Taip
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Taip

Kliento pavadinimas	Tiekėjo pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (procentais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Taip
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Taip
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Ne
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Taip
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	156	[…]	Ne
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Ne
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Ne

Pastaba: kainos suapvalintos iki artimiausio RON/MWh dydžio.
Šaltinis: regresine analize ir Rumunijos valdžios institucijų pateiktas duomenimis grindžiami skaičiavimai.

9 lentelė

Sutarčių jautrumo analizė nuo 2010 m.

Kliento pavadinimas	Tiekėjo pavadinimas	Nustatyta kaina	Lyginamoji kaina	Kainų skirtumas (procentais)	Atitinka lyginamuosius indeksus
Duomenų rinkinyje pateikta MDD sutartis					
ARCELORMITTAL GALAȚI	Electrica	[…]	182	[…] %	
Sutartys, dėl kurių vykdytas tyrimas					
ArcelorMittal Galați	HIDROELECTRICA	[…]	118	[…]	Taip
Electrica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Taip
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	107	[…]	Taip
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Taip
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Taip
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	144	[…]	Taip
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	93	[…]	Taip
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	146	[…]	Taip
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Taip
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Ne
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Ne

Pastaba: kainos suapvalintos iki artimiausio RON/MWh dydžio.
Šaltinis: regresine analize ir Rumunijos valdžios institucijų pateiktas duomenimis grindžiami skaičiavimai.

Nustatyta, kad įmonės „Hidroelectrica“ sutartyse su įmonėmis „Luxten-Lighting“, „Electrocarbon“ ir „Elsid“ nurodytos kainos vis dar neatitinka lyginamosios kainos. 2008 ir 2009 m. sutarčių su įmone „Luxten-Lighting“ ir 2007–2010 m. laikotarpio sutarčių su įmonėmis „Electrocarbon“ ir „Elsid“ procentinis kainų skirtumas daug didesnis. Be to, atsiranda kitos dvi sutartys, t. y. 2008 m. su įmone „Alro“ ir 2009 m. – su įmone „Energy Holding“. Procentinis kainų skirtumas abiejų sutarčių atvejais yra labai panašus į MDD sutarties kainų skirtumą. 2008 m. sutarties su Alro nustatyta kaina […] % mažesnė už jos apskaičiuotą kainą, o procentinis kainų skirtumas, palyginti su MDD sutartimi, 2009 m. buvo […] %. 2009 m. sutarties su Energy Holding nustatyta kaina […] % mažesnė už jos apskaičiuotą kainą, o procentinis kainų skirtumas, palyginti su MDD sutartimi, 2009 m. buvo […] %. Apskritai, šios dvi sutartys turėtų būti laikomos atitinkančiomis lyginamąją kainą.

Be pagrindinės jautrumo analizės, kuri atlikta MDD sutartį apibrėžiant kaip procentinį skirtumą, palyginti su lyginamąja kaina, ir kurią atliekant patvirtinamas rezultatų pagrįstumas, tolesnė gautų rezultatų jautrumo analizė, pirmenybę teikiant MDD sutarties apibrėžimui absoliučiąją verte, buvo atlikta taip:

— atsitiktinis 10 % antkainis atimtas iš MDD sutarties absoliučiosios vertės; pakeista MDD sutartis neturi įtakos išvadoms dėl sutarčių, nagrinėjamų nuo 2008, 2009 ir 2010 m.; 2007 m. 2,5 RON/MWh skirtumas, mažesnis už taikomą […] RON/MWh kainą, EFT atveju būtų (t. y. lyginamąją kainą atitinkanti kaina būtų buvusi […] RON/MWh); šis skirtumas, nepastebėtas analizuojant 2008, 2009 ir 2010 m. EFT kainas, laikomas nereikšmingu,

— analogiškai, naudojant antrąjį neigiamą nuokrypį kaip lyginamąjį rodiklį, būtų fiksuojamos tik dar dvi 2007 m. sutartys (įmonių „Luxten-Lighting“ ir EFT), tačiau tai nereiškia, kad 2008, 2009 ir 2010 m. bet kurių kitų nagrinėjamų sutarčių kainos nepasirodytų esančios mažesnės už lyginamąsias kainas arba kad sutarties su EFT kaina nepasirodytų esanti mažesnė už lyginamąją kainą,

— įtraukti iš pradžių neanalizuoti 2011 m. regresijos duomenys – net jei 2–5 lentelėse pateiktos vertės šiek tiek skiriasi, kokybiniai rezultatai išlieka nepakitę,

— nagrinėjamų sutarčių kainos, laikomos atitinkančiomis lyginamąją kainą, iš naujo įtrauktos į regresiją kaip duomenų rinkinį (imties ribose); šiuo atveju išvada dėl nagrinėjamų sutarčių taip pat nesikeičia.

Iš to matyti, kad ši papildoma jautrumo analizė, susijusi su pagrindiniu metodu, patvirtina ekonometrinės analizės rezultatų patikimumą.